

EUROPESE MILIEU AGENDA

Inhoudsopgave	Pag
Deel 1	
1.1 Inleiding	3
1.2 Doel en afbakening	3
1.3 Nationale kaders	4
1.4 Een ambitieuze inzet van Nederland in Europa	4
1.5 Waarom een nieuwe milieugenda	5
1.6 Europa in een veranderende context	6
1.7 Regelgeving: transparanter, efficiënter en meer integraal	7
1.8 De Financiële perspectieven	10
1.9 Belangrijkste ambities op een rij	11
1.10 Meersporenstrategie	14
1.11 Opzet notitie	14
Deel 2	
<u>2.1 Milieu en gezondheid</u>	1
REACH	
Thematische strategie Bodem	
Luchtkwaliteit	
Geluid	
Actieplan milieu en gezondheid	
Thematische strategie stedelijk leefmilieu	
Zwemwater	
<u>2.2 Milieu en veiligheid</u>	9
Externe veiligheid	
Hoogwater	
Genetisch gemodificeerde organismen	
Nucleaire veiligheid	
<u>2.3 Milieu en biodiversiteit</u>	14
Biodiversiteit	
Grondwater	
Europese Mariene Strategie	
Thematische strategie pesticiden	
Life+ / Structuurfondsen	
Prioritaire stoffen	
<u>2.4 Milieu en economie</u>	20
Lissabonstrategie / milieu als kans	
ETAP	
Klimaat	
Thematische strategie natuurlijke hulpbronnen	
Thematische strategie afvalpreventie en recycling	
<u>2.5 Dwarsdoorsnijdende thema's</u>	26
SDS (Europese duurzaamheidsstrategie)	
Verbetering instrumentarium / ENAP	
Herziening van de Europese Milieurapportage verplichtingen	
INSPIRE	

Europese milieuagenda 2005-2006, deel 1

1.1 Inleiding

Het recente rapport van de VN, het 'millennium ecosystem assessment' bevestigt op alarmerende wijze de urgentie van de huidige milieu problematiek. Natuurlijke hulpbronnen raken uitgeput, het klimaatprobleem wordt steeds pregnanter, en een derde van alle plant- en diersoorten op aarde wordt met uitsterven bedreigd. Ecosystemen zijn en worden aangetast; de basis voor economische ontwikkeling wordt ondergraven. Het bevestigt bovendien de schaal van de problematiek: die noopt tot actie op Europees en mondiaal vlak, zowel ten behoeve van onderkenning van deze problemen als van een strategie voor de oplossing ervan. Als dit niet gebeurt is de consequentie onvermijdelijk dat we niet in ons streven naar duurzame ontwikkeling zullen slagen, ten koste van de generaties na ons.

Dit streven naar duurzame ontwikkeling is ook één van de basisdoelstellingen van het Verdrag van de Europese Unie en van het EG-verdrag (van beide artikel 2) en de Europese Grondwet (Artikel I-3). Vanuit dit streven naar duurzame ontwikkeling wordt milieubeleid ontwikkeld. Naast milieu vormen sociaal en economisch beleid de andere twee pijlers van duurzame ontwikkeling.

1.2 Doel en afbakening

In deze Europese milieubeleidsagenda richt ik mij met nadruk op de Europese milieupijler van duurzame ontwikkeling, meer specifiek afgebakend tot die milieudossiers die de komende anderhalf jaar in Brussel in de Milieuraad zullen spelen. De nota vormt daarmee een vervolg op de Europese Milieuagenda die ik in 2003 aan de Tweede Kamer heb gestuurd¹. Daarmee is niet gezegd dat het Europese milieubeleid begint en ophoudt met de Milieuraad. Integendeel, in vele andere Raadsformaties komen dossiers aan de orde die buitengewoon relevant zijn voor het milieu. In bijvoorbeeld de Transportraad, de Energieraad, de Landbouw- en Visserijraad en de Concurrentievermogensraad worden besluiten genomen die direct en indirect het milieubeleid raken. Daar een totaaloverzicht van te geven zou echter het doel van deze nota ondermijnen: dat doel is het geven van een overzichtelijke en gestructureerde schets van de Europese milieudossiers waarover ik regelmatig, maar dan veelal ad hoc aan de hand van de (toevallige) agenda van een Milieuraad, met uw kamer van gedachten mag wisselen. Met deze nota wil ik de rode draden aangeven, daarbij de belangrijkste dossiers benoemen om daar vervolgens ook de Nederlandse inzet op deze dossiers aan toe te voegen.

Omgekeerd valt datgene waar de Milieuraad over besluit niet naadloos samen met mijn verantwoordelijkheden. Ik zend u deze Milieuagenda, die in het kabinet werd geaccordeerd, dan ook mede namens de andere bewindslieden die (mede of primair) verantwoordelijkheid dragen voor een aantal in deze nota genoemde dossiers.

Een andere afbakening betreft die van de EU ten opzichte van de andere internationale organisaties. In deze nota beperk ik mij tot de EU, daarbij soms aanstippend op welke wijze de EU weer participeert in mondiale aangelegenheden. Veel mondiaal milieubeleid wordt immers vooral via de Europese schaal voorbereid. De internationale ontwikkelingen bied ik u echter separaat, in de Mondiale milieubeleidsagenda aan.

---

¹ "Nederland in de EU: De Europese Milieuagenda", Kamerstukken II, 2003-2004, 21501-08, nr 182

1.3 Nationale kaders

In het *Hoofdlijnenakkoord* van het huidige kabinet staat dat "een actief Nederlands optreden in internationaal en Europees verband nodig (..) is, dat Nederland in de Europese Unie zal pleiten voor scherpe normstelling ten aanzien van milieu (..), en dat Nederland geen nieuw beleid zal introduceren dat stringenter is dan de Europese normen voorschrijven, tenzij een specifiek Nederlands probleem een specifiek Nederlandse oplossing vergt." Tot slot wordt aangegeven dat verdergaande samenwerking binnen de Europese Unie op tal van terreinen – zoals grensoverschrijdende criminaliteit, migratie en milieu – onmisbaar is voor een effectieve aanpak van de problemen.

Daarnaast wordt ook in de notitie "*Vaste Waarden, nieuwe vormen*", waarin het milieubeleid voor de periode 2002-2006 is vastgelegd², aangegeven dat "in veel gevallen het Europese niveau optimaal is om ambitieuze milieudoelstellingen te realiseren...". "Het kabinet zet daarom in op een krachtig internationaal milieubeleid in het algemeen en op Europese coördinatie en harmonisatie in het bijzonder."

In het *NMP4*, '*Een wereld en een wil*', tot stand gekomen in 2001, staan zeven grote milieuproblemen beschreven die op de lange termijn voor onoverkomelijke problemen zullen zorgen, en waar we nog steeds onvoldoende vat op hebben³. Het NMP draagt voor deze problemen beleidskeuzes en oplossingen aan. Het gaat daarbij vooral om een systeeminnovatie naar duurzaamheid, in plaats van voortzetting of intensivering van huidig beleid. Innovatie van beleid, het scheppen van nieuwe instituties, ontwikkeling van nieuwe soorten instrumenten en het creëren van andere rollen voor de actoren. Tegelijkertijd wordt echter duidelijk aangegeven dat Nederland deze ontwikkelingen niet alleen tot stand kan brengen.

Binnen de nationale kaders wordt dus al een krachtig signaal afgegeven om ambitieus richting Europa op te treden.

1.4 Een ambitieuze inzet van Nederland... in Europa!

Waarom is verdergaande samenwerking onmisbaar voor een effectief milieubeleid in Nederland? Soms moet de hoofdoorzaak van een milieuprobleem buiten de grenzen worden gezocht en zal dus ook de oplossing internationaal moeten zijn. Een voorbeeld is het probleem met fijn stof, waarvan in Nederland slechts ca. 15% afkomstig is van Nederlandse activiteiten⁴. Voor dit soort situaties zijn Europese maatregelen dan ook essentieel. Een ander voorbeeld is onze ligging als deltaland in relatie tot problemen in het waterbeheer. In andere gevallen is een internationale (c.q. Europese) oplossing nodig, omdat relevante spelers en besluitvormers op een hoger niveau opereren (bijvoorbeeld voor het oplossen van verkeerslawaai en -emissies via maatregelen die eisen aan voertuigen stellen). In weer andere gevallen is het milieuprobleem wellicht lokaal, maar vraagt het toch om een oplossing op internationaal niveau. Voorbeeld hiervan zijn de Europese en mondiale inspanningen die worden verricht teneinde de geluidhinder rond Schiphol op te lossen door middel van stillere vliegtuigen.

---

² Kamerstukken II, 2003-2004, 28663, nr 1

³ Kamerstukken II, 2001-2002, 27801, nr 19

⁴ Nationaal Luchtkwaliteitsplan 2004, (VROM, februari 2005) p. 5

Hoe dat ook zij, daar waar nationale maatregelen of instrumenten niet afdoende zijn om milieudoelstellingen te realiseren, moet Nederland zich krachtig opstellen in Europees verband. Het is de Europese Unie die dan de juiste instrumenten aan kan dragen om de nationale milieudoelstellingen en ambities te verwezenlijken.

Vaak is de nationale speelruimte, als gevolg van de voortschrijdende integratie van de interne markt sterk vernauwd of al geheel verdwenen (bijvoorbeeld in het geval van afvalverwerking, verkeersemisies, milieuhygiënische producteisen). Dit is in de eerste plaats een voordeel: wanneer normen, eisen en standaarden op Europees niveau vast worden gelegd, ontstaat een level playing field en treedt er geen concurrentievervalsing op. Alleen in die gevallen waarin Nederland een zeer specifieke situatie kent, is het zinvol om van de Europese normen af te wijken met strengere maatregelen. Een voorbeeld hiervan zijn de striktere beperkingen ten aanzien van het gebruik van verduurzaamd hout als oeverbeschoeiing in het waterrijke Nederland.

Het is hierbij zeker niet zo dat het Nederlandse milieubeleid zich aan het verengen is tot het louter volgen van de Europese maatregelen. Mijn streven is erop gericht om Europese maatregelen op een ambitieus niveau te realiseren. Het reeds beschreven schaalvoordeel voor milieubeleid op Europees niveau dwingt ertoe onze nationale expertise vooral in te zetten op de ontwikkeling van het Europees milieubeleid. Op die manier gaan het voeren van ambitieus beleid en de focus op de EU goed samen. Uiteraard geldt daarbij dat bij het oplossen van een nationaal beleidstekort rekening wordt gehouden met het subsidiariteit beginsel.

Zowel uit het RIVM rapport "Outstanding environmental issues", dat ter gelegenheid van het Nederlands voorzitterschap is verschenen⁵, als uit het "Environmental Policy Review 2004" (kortweg EPR⁶, een jaarlijkse "State of the Union" op milieugebied van de Europese Commissie) blijkt de inhoudelijke urgentie voor Nederland om in te zetten op samenwerking in Europa. Uit deze twee rapporten komt de noodzaak naar voren om toekomstig beleid met name te richten op luchtkwaliteit, klimaat en verlies van biodiversiteit, teneinde deze milieuproblemen daadwerkelijk op te lossen. Daarnaast worden de Lissabonstrategie en de komst van de thematische strategieën als belangrijke processen genoemd voor Europa in de voor ons liggende periode.

1.5 Waarom een nieuwe milieugenda?

Dat een hoge milieudruk in Nederland om een actieve Europese inzet vraagt is niet nieuw. In de notitie "*Nederland in de EU: De Europese Milieugenda*", die in augustus 2003 naar de Tweede Kamer is gestuurd, staat ook reeds beschreven waarom Nederland voor een sterke, proactieve en ambitieuze inzet in Europees verband moet kiezen.

De beschreven beleidsinzet van die Milieugenda reikte tot aan het Nederlands EU-voorzitterschap van 2004 (en alleen in sommige gevallen verder). Aansluitend is de Kamer geïnformeerd over de inzet op milieugebied van Nederland tijdens het EU-voorzitterschap⁷ en over de resultaten daarvan⁸.

---

⁵ RIVM, Bilthoven, september 2004, ISBN 90-6960-117-6

⁶ Europese Commissie, COM (2005) 17 final of 27.1.2005

⁷ Kamerstukken II, 2003-2004, 21501, nr 182

⁸ Kamerstukken II, 2004-2005, 21501-08, nr 195

Het is nu dus tijd om wederom een samenhangend overzicht te verschaffen van de Nederlandse ambities in Europa op het gebied van milieu, dit keer tot en met 2006.

Uit de vele notities, brieven, verslagen (zoals van de Milieuraden) die ik u heb toegezonden en uit het verslag van het Nederlands EU-voorzitterschap op milieuterrein, heb ik uw kamer op de hoogte gehouden van de verwezenlijking van de beleidsinzet zoals verwoord in de Europese Milieu agenda van 2003 en de beleidsinzet met betrekking tot het voorzitterschap. Daaruit valt af te leiden dat Nederland in de EU goed op weg is de voornemens te realiseren, maar dat het werk nog lang niet af is.

Beleid maken in Europa is weliswaar de meest effectieve weg, maar vergt gezien de diversiteit van lidstaten en complexiteit van het vinden van oplossingen voor de beschreven problemen een langere adem. In ieder geval heeft het voorzitterschap van de EU ertoe geleid dat enkele voor Nederland zeer relevante onderwerpen op de Europese agenda zijn geplaatst, en flinke voortgang is geboekt met andere, voor Nederland belangrijke milieudossiers.

1.6 Europa in een verander(en)de context: bredere Europese ontwikkelingen

Europa heeft de afgelopen tijd niet stil gestaan. Ten opzichte van de vorige milieunotitie is een aantal bredere Europese ontwikkelingen te schetsen, die een rol spelen bij de inzet op de verschillende dossiers.

Het gaat hierbij allereerst om de uitbreiding van de EU van 15 tot 25 lidstaten. Dit heeft geleid tot een nieuw krachtenveld (andere stemverhoudingen) in de Raad, nieuwe milieuproblemen, dan wel een andere focus op bepaalde milieuproblemen en een neiging naar minder nieuwe regelgeving. Ook het Europees Parlement wisselde met de toetreding van samenstelling en omvang. Bestaande relaties moesten worden vernieuwd.

Daarnaast hebben we net een succesvol Nederlands voorzitterschap van de Europese Unie afgesloten (1 juli t/m 31 december 2004). De recente verkiezingen voor het Europees Parlement (juni 2004) en een wisseling van de Commissie (november 2004) hadden uiteraard gevolgen voor de ambities die Nederland kon formuleren. Toch kon Nederland zich concentreren op een aantal ook op milieugebied belangrijke dossiers, zoals klimaat (COP-10 vond in december 2004 plaats), REACH (doel was om dit dossier zo voortvarend mogelijk op te pakken, ook al was er nog geen sprake van besluitvorming), het Lissabonproces (startend met een Informele Milieuraad gewijd aan "Milieu als kans") en duurzaam wegtransport (een dossier dat Nederland op eigen initiatief én met succes op de Europese agenda wist te plaatsen). Uiteraard is het belang van deze vier prioriteiten niet afgenomen na het beëindigen van het voorzitterschap.

Ten derde is er sinds eind vorig jaar een nieuwe Europese Commissie, onder leiding van Commissaris Barroso, die economische groei centraal stelt voor de ambtstermijn van zijn Commissie. Dit wordt onder andere vertaald in een sterke focus van de Lissabon-strategie op economische groei en werkgelegenheid. Nederland onderkent het belang van deze focus, en heeft tijdens het voorzitterschap de andere lidstaten weten te overtuigen van het feit dat een op eco-efficiëntie gericht innovatief beleid daar een noodzakelijk onderdeel van uitmaakt. Inhoudelijk zijn er wel enkele aanmerkingen te maken bij het Voorjaarsrapport van de Commissie. De erkenning door de Commissie dat eco-efficiënte innovaties bevorderd moeten worden vraagt, sterker dan uit het Voorjaarsrapport spreekt, om concrete vertaling in het inzetten van een brede

set instrumenten en in tijdsgebonden acties. In partnerschap met het bedrijfsleven moeten die verder worden ontwikkeld.

Nederland meent ook dat economische groei en werkgelegenheid de sociale cohesie bevorderen, de technologische ontwikkeling –ook van milieuvriendelijke productiemethoden– stimuleren en budgettaire middelen genereren om de kwaliteit van het milieu te verbeteren. Op hun beurt dragen sociale cohesie en een gezonde en veilige leefomgeving bij aan het realiseren van duurzame economische groei voor de huidige en toekomstige generaties.

Ook wijs ik hier graag op de resultaten van de Voorjaarsstop van maart 2005. Van belang is dat de Voorjaarsraad op milieugebied de positieve bijdrage van eco-efficiënte innovaties aan groei, werkgelegenheid en concurrentiekracht heeft erkend, waarmee de Nederlandse voorzitterschapsinzet op dit terrein is geslaagd. De Voorjaarsraad heeft daarnaast erkend dat Lissabon in het bredere kader van duurzame ontwikkeling gezien moet worden en heeft aangedrongen op een feitelijke herziening van de Europese Duurzaamheidsstrategie later dit jaar. Wat klimaat betreft is bevestigd dat de temperatuur aan het aardoppervlak gemiddeld met niet meer dan 2 graden Celsius mag stijgen ten opzichte van pre-industrieel niveau en dat daarvoor een brede mondiale aanpak noodzakelijk is op basis van gemeenschappelijke maar gedifferentieerde verantwoordelijkheden en capaciteiten.

Op het gebied van biodiversiteit tenslotte, heeft de Voorjaarsraad het belang van de doelstelling om het verlies van biodiversiteit tussen nu en 2010 een halt toe te roepen herbevestigd, in het bijzonder door deze doelstelling te incorporeren in andere beleidsvelden (gegeven het belang van biodiversiteit voor bepaalde economische sectoren).

Voorts heeft de Commissie een nieuwe weg ingeslagen met betrekking tot de aanpak van milieubeleid (reeds ingezet door de vorige Commissie), door met thematische strategieën te werken. De nieuwe benadering, gericht op duurzame ontwikkeling, is door een geïntegreerde strategische benadering een meer doeltreffende aanpak van milieuproblemen: eerst de feiten op een rij en de bestaande situatie evalueren, dan uit een aantal opties de juiste mix van maatregelen bepalen, in samenhang met beleid op aangrenzende terreinen. Dit past in het streven van de Commissie, onder de noemer “betere regelgeving”, naar een vereenvoudiging, vermindering en verbetering van Europese regelgeving en naar het terugdringen van de administratieve lastendruk voor het bedrijfsleven.

Ook uit de voorstellen van de Commissie voor de Financiële Perspectieven 2007-2013 blijkt de inzet van de Commissie op een geïntegreerde benadering van milieuproblemen.

1.7 Regelgeving: transparanter, efficiënter en meer integraal

Bewust omgaan met de consequenties van EU-regelgeving

(Europees) milieubeleid resulteert niet in papieren maatregelen. De gevolgen van de milieumaatregelen zijn bedoeld om merkbaar te zijn. Burgers, bedrijven, andere overheden, velen zullen met de gevolgen van Europese milieuregelgeving te maken krijgen, zij het vaak via de vertaalslag van de nationale implementatiemaatregelen. Het is van het grootste belang hier uiterst zorgvuldig mee om te gaan, opdat de gevolgen die zich voordoen ook bedoeld zijn en in elk geval steeds voorzien zijn. Als met dit principe goed wordt omgegaan, zullen doelstellingen vanuit verschillende beleidsterreinen elkaar kunnen versterken. Een en dezelfde maatregel kan bijdragen aan bijvoorbeeld zowel economische groei als aan de milieukwaliteit of tegelijkertijd aan een goede ruimtelijke inrichting en aan bescherming van de biodiversiteit. Naast deze kansen

voor synergie is het belangrijk ook het risico op het tegendeel bewust onder ogen te zien. Een vanuit alleen het milieubelang genomen maatregel kan een onvoorziene en soms ongewenste impact hebben op andere beleidsterreinen. Voor voorbeelden daarvan hoef ik het terrein van het Ministerie van VROM niet eens te verlaten: de gevolgen van Europese sectorale maatregelen, waaronder die op milieubeleid, hebben een grote invloed op de mogelijkheden die er zijn voor nationaal ruimtelijk beleid⁹. Dit geldt voor een aanzienlijk aantal dossiers waar ik hierna op in zal gaan, zoals het stedelijk leefmilieu, het bodembeleid, de luchtkwaliteit en de watergerelateerde maatregelen. Het is nadrukkelijk mijn streven om, door goed overleg met betrokkenen in een zo vroeg mogelijke fase van de Europese besluitvorming, voor de toekomst uit te sluiten dat Nederland met onverwachte gevolgen van Europese milieuregelgeving geconfronteerd wordt. Ik denk daarbij niet alleen aan mijn collega-bewindslieden, maar bijvoorbeeld ook aan de koepels van decentrale overheden. Bij dit alles is het goed om te herhalen dat mijn inzet er op gericht is ambitieus en tegelijkertijd realistisch (Europees) milieubeleid tot stand te brengen. De milieumaatregelen mogen en moeten dus ook iets betekenen, maar de afweging tegen welke kosten dat gebeurt moet steeds weloverwogen gemaakt worden.

Een ander belangrijk aspect van efficiënte regelgeving, is de handhaafbaarheid en uitvoerbaarheid. Mijn streven blijft er dan ook op gericht om daar goed oog voor te hebben bij het opstellen van en onderhandelen over Europese regelgeving. Met name in de voorfase is dit van belang, omdat daar veel invloed aangewend kan worden. Zeker als dat vanuit een onderbouwing van ervaringsdeskundigen gebeurt. In dat verband is het internationale IMPEL netwerk dan ook van groot belang, dat bestaat uit handhavings- en inspectie medewerkers uit EU-lidstaten, die ervaringen uitwisselen over de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van EU-regelgeving, en hier ook steeds zeer nuttige aanbevelingen voor doen.

Betere regelgeving

Bovenstaande kan niet door Nederland alleen gerealiseerd worden. Niet alleen is Nederland nog maar een van de vijftientig lidstaten, belangrijker nog is dat elk voorstel voor wetgeving van de Europese Commissie in hoge mate bepalend is voor het juridisch bindende eindresultaat.

Gelukkig leeft het thema EU-breed, onder de roepnaam 'better regulation'.

Nederland heeft dit onderwerp prominent op de agenda geplaatst tijdens het afgelopen voorzitterschap. Doelstellingen zijn onder meer: regelgeving efficiënter maken, minder administratieve lasten voor het bedrijfsleven, beter kijken naar alternatieven voor regelgeving en meer integrale regelgeving. Dit alles beperkt zich overigens uiteraard niet tot alleen milieuregelgeving maar strekt zich uit tot alle EU-regelgeving. In antwoord op het "Six Presidencies' Initiative on Regulatory Reform" van december 2004 en diverse conclusies van de Raad en Europese Raad in het afgelopen jaar, heeft de Commissie nu de mededeling Better Regulation uitgebracht. Belangrijke doelstellingen hiervan zijn:

- Vereenvoudiging van bestaande wetgeving, door middel van onder meer input van stakeholders en middels sectorale actieplannen.
- Inbreukprocedures zullen worden geïntensiveerd om de daadwerkelijke implementatie van de EU-regelgeving te verzekeren. Dit zal nationale regelgeving sterk beïnvloeden.

---

⁹ Zie uitgebreid de publicatie van het Ruimtelijk Planbureau 'Unseen Europe' (RPB 2004), door Minister Dekker toegelicht in de brief aan de Kamer van oktober 2004 (Kamerstukken II, 2004-2005, 21501-29, nr 2)

- Administratieve lastenverlichting is een belangrijk streven. Onder andere de impact assessments zijn een belangrijk middel daartoe. De Commissie gaat de economische aspecten van huidig en toekomstig beleid diepgaander onderzoeken en de kwaliteitscontrole van impact assessments verbeteren. Ook een versterking van de nationale aanpak speelt daarbij een rol: de Commissie beveelt aan dat lidstaten die dat nog niet doen impact assessments en een vereenvoudigings-programma ontwikkelen, en wil dit met indicatoren onderdeel maken van de nationale Lissabon actieplannen; Pilots zullen worden gestart over het meten van administratieve lasten op EU-niveau. Deze moeten de uitvoerbaarheid van een Europese methode bepalen. De te testen EU-methode is gebaseerd op de Nederlandse meetmethode. In Nederland is het streven een 25% reductie te bewerkstelligen op het gebied van administratieve lasten. Een impact assessment behoort echter ook de andere (maatschappelijke) kosten in beeld te brengen. Het is geenszins de bedoeling om de reikwijdte van impact assessments te verengen tot administratieve lasten alléén. Het integrale karakter van impact assessments moet worden behouden, en de samenhang tussen de drie pijlers van duurzame ontwikkeling moet worden bewaard, inclusief de nodige aandacht voor innovatieve nieuwe marktmogelijkheden en het afwegen tegen de kosten van niet-handelen.

Op die manier zullen de doelstellingen inzake milieubeschermingsniveau en milieukwaliteit op hun eigen merites beoordeeld worden, waarbij de aanvaardbaarheid van eventuele administratieve lasten altijd ook in het licht van die doelstellingen beoordeeld moet worden. Hoe dan ook blijft mijn inzet erop gericht om, zeker waar het gaat om vaststelling van Europese bindende wetgeving, altijd de gevolgen voor de uitvoering (kosten voor overheid en bedrijven; handhaafbaarheid en uitvoerbaarheid,) naast de gevolgen voor het milieubeleid mee te wegen ten behoeve van de standpuntbepaling in Brussel.

Thematische strategieën

De thematische strategieën zijn, behalve als een nieuwe, meer integrale en strategische aanpak van milieubeleid, ook te zien in het licht van het streven van de Commissie naar vereenvoudiging en transparantie van regelgeving. De strategieën komen tot stand in een uitvoerig proces van consultatie van belanghebbenden en vormen de basis voor de herziening en stroomlijning van bestaande regelgeving op de betreffende terreinen. De "Strategie natuurlijke hulpbronnen" zal inhoudelijk wezenlijke veranderingen teweeg kunnen brengen, gezien het feit dat het behoud en beheer van natuurlijke hulpbronnen een noodzakelijke voorwaarde is voor duurzame ontwikkeling en tevens een belangrijke bijdrage kan leveren aan het realiseren van de Lissabonstrategie. De Strategie natuurlijke hulpbronnen zal, vanuit de ketenbenadering, geïntegreerd worden uitgebracht met de thematische strategie voor afval.

De bodemstrategie, de strategie stedelijk milieu en de mariene strategie zijn belangrijk omdat ze een Europese ambitie op deze terreinen neerleggen, meer samenhang en integratie proberen te brengen in een reeds (nationaal of regionaal) bestaand beleidsterrein en bestaande fora en instrumenten aan elkaar proberen te knopen zodat synergie wordt bereikt. De Nederlandse inzet zal daarom, behalve een inhoudelijke inzet per thema bevattend, ook horizontaal zijn, gericht op het verbeteren van de 'governance'.

De drie andere strategieën (pesticiden, afval en luchtkwaliteit) snijden geen voor de EU nieuwe terreinen aan maar zoeken ook de integratie.

Implementatie Europese regelgeving

Tijdige en adequate implementatie van Europese regelgeving is van essentieel belang voor het goed (uit)voeren van Europees beleid. De afgelopen jaren zijn grote inspanningen gedaan om implementatie-achterstanden in te halen. Deze inspanningen zullen worden voortgezet om dit blijvend te doen, en nieuwe achterstanden te voorkómen. Met name op dit laatste streven wordt nu het accent gelegd. Dit gebeurt bijvoorbeeld door met name in de expertfase al gedegen te kijken naar de consequenties van de op handen zijnde Europese regelgeving, zowel op het vlak van het beleid als op andere vlakken als handhaving, administratieve lasten, gevolgen voor burgers en decentrale overheden. Daarnaast wordt veel aandacht besteed aan het expliciet maken van de juiste prioriteitsafweging tussen nationale wetgevingsprocessen en implementatie, waarbij de laatste voorrang heeft tenzij de verantwoordelijke bewindspersoon anders beslist.

1.8 De financiële perspectieven

Het enige onderwerp dat niet specifiek in de Milieuraad speelt maar waar ik vanwege het integrale belang, zeker ook voor het milieubeleid, hier toch op wil wijzen, betreft de Financiële Perspectieven 2007-2013, waarvoor de Commissie in 2004 haar voorstellen heeft gepresenteerd. Hiermee gaf de Commissie haar zienswijze op de belangrijkste beleidsterreinen en de bijbehorende financiële kaders voor de EU. De meerjarenbegroting van de Europese Unie kent een belangrijke rol toe aan duurzame ontwikkeling en de bescherming van natuurlijke hulpbronnen.

Nederland heeft zich op het standpunt gesteld dat een ambitieuze beleidsagenda voor de Europese Unie gecombineerd moet worden met een strak en behoedzaam financieel kader. Hierbij acht Nederland het zeer wel mogelijk om dit te realiseren binnen een reëel constant uitgavenkader. Onderschreven wordt dat de EU voor de uitdaging staat om de ambitieuze agenda van de Lissabon-strategie met vereende krachten aan te pakken. Kortom de discussie zou moeten gaan over hoe een balans kan worden gevonden tussen de ambities van de Unie en een stringent uitgavenkader.

De Financiële Perspectieven bieden voor de periode 2007-2013 een aantal kansen voor milieu- en ruimtelijk beleid. Hoewel de voorstellen nog in onderhandeling zijn kunnen al wel de volgende richtingen geduid worden. Het Cohesiefonds bijvoorbeeld is gericht op versterking van de infrastructuur van de armere Lidstaten en daarbij gaat het voornamelijk over de transport- en milieuinfrastuctuur; bij transport dan ook begrepen de voorzieningen voor openbaar vervoer. Andere relevante fondsen in dit kader zijn die voor Regionale Ontwikkeling en die voor Plattelandsontwikkeling. De middelen uit het fonds voor Regionale Ontwikkeling kunnen onder meer ingezet worden voor risicobeheersing en ontwikkeling van het stedelijk milieu waarbij het element van externe veiligheid aan de orde is. Te denken is bijvoorbeeld aan situaties waarbij woonbebouwing en gevaarlijke industriële activiteiten zich te zeer in elkaars nabijheid afspelen en aan kostbare verplaatsingen of saneringen. Ook biedt het fonds kansen voor grensoverschrijdende, transnationale en interregionale samenwerking op het gebied van milieu, onder meer in relatie tot ruimtelijke ontwikkeling. Te denken valt aan gezamenlijke programma's met onze buurregio's en landen die te maken hebben met toegankelijkheid van bijvoorbeeld onze stedelijke netwerken, risicobeheersing, R&D en watermanagement. Dergelijke programma's hebben vanuit Nederlandse optiek een duidelijke toegevoegde waarde.

Het fonds voor Plattelandsontwikkeling kent een belangrijke component voor het beheer van platteland en milieu. Dit fonds is onder bepaalde voorwaarden inzetbaar voor inrichting en beheer

van natuurterreinen als aangewezen onder de Vogel- en Habitatrichtlijnen van de Europese Unie onder de naam Natura 2000.

De Kaderprogramma's voor Onderzoek ("KP7") en Innovatie en Concurrentiekracht bieden perspectief voor het bevorderen van eco-efficiënte innovaties en demonstratie van milieutechnologie met een innoverend karakter. Het fonds LIFE+ is gericht op versterking van communicatie en monitoring van milieu- en natuurbeleid en bevat bijvoorbeeld ook een component voor steun aan milieugroepen.

Al met al gaat het om vele (tientallen) miljarden euro's waarvan uiteraard maar een klein gedeelte uiteindelijk binnen Nederland te besteden zal zijn. In de onderhandelingsfase is het belangrijk de mogelijkheden voor milieu, natuur en ruimtelijke ordening van de programma's te benutten.

1.9 Belangrijkste ambities op een rij

Deel 2 van deze milieugenda gaat uitgebreid in op alle dossiers die de komende tijd op ons afkomen. Hieronder stip ik de belangrijkste doelstellingen daaruit aan, zonder het belang van de andere dossiers te willen onderschatten. Zoals reeds aangegeven komt uit zowel het RIVM-rapport als uit de EPR naar voren dat toekomstig beleid met name gericht zou moeten zijn op luchtkwaliteit (mede in relatie tot duurzaam wegtransport), klimaat en verlies van biodiversiteit, teneinde deze milieuproblemen daadwerkelijk op te lossen. Ik onderschrijf die analyse. Hier zal Nederland dan ook met name haar accenten leggen als het gaat om de inzet in Europa voor de komende periode. Daarnaast zullen voor mij ook de verdere concretisering van de Lissabonstrategie, het dossier REACH en de thematische strategieën prioritaire processen zijn, waar Nederland derhalve maximale aandacht aan zal besteden.

Luchtkwaliteit

Tussen de 2 en 8 procent van de ziekteverschijnselen in de EU kan toegeschreven worden aan milieufactoren¹⁰. De ontoereikende luchtkwaliteit, met name in stedelijke gebieden, is een belangrijke veroorzaker van gezondheidsproblemen.

De Nederlandse inzet - en daar staan we in Europa niet alleen in - is vooral gericht op verbetering van de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van deze regelgeving en daarmee niet op versoepeling van de Europese normen. De belangrijkste mogelijkheid om de uitvoerbaarheid te verbeteren is EU-brede regelgeving met een brongerichte aanpak van het probleem (scherpe emissienormen bijvoorbeeld voor voertuigen).

Knelpunten zijn de achtergrondconcentratie van primair fijn stof, die in de emissie-monitoring wordt meegerekend, en de eis dat dezelfde regelgeving overal in Nederland in dezelfde mate geldt. Ook het tijdschema wordt als te krap ervaren.

De Commissie zal binnenkort in het programma Clean Air for Europe (CAFE) komen met voorstellen voor het wegverkeer neergelegd in nieuwe emissienormen "EURO 5" een nieuwe mededeling en richtlijn over luchtkwaliteit ('ambient air quality and cleaner air for Europe') en, in de 2^e helft van 2005, met een thematische strategie over luchtkwaliteit.

Lissabon

Zoals reeds aangegeven is, heeft de Voorjaarsraad de potentieel positieve bijdrage van eco-efficiënte innovaties aan groei, werkgelegenheid en concurrentiekracht erkend.

---

¹⁰ RIVM rapport outstanding environmental issues, september 2004 ISBN 906960-117-6

Tegelijkertijd blijkt ook in de realiteit dat dit daadwerkelijk zo is. Zo beschrijft de EPR dat de eco-industriële sector meer dan twee miljoen mensen in Europa in dienst heeft en met 5% per jaar blijft groeien.

Voor eco-efficiënte producten zijn er veelbelovende kansen op de markt. Recente rapporten laten bovendien zien dat de eco-industriële sector beter heeft gepresteerd dan de rest van de economie.

De komende tijd zal de implementatie van het Milieu Technologie Actie Plan (ETAP), de komst van het 7^e Kaderprogramma voor Onderzoek en Ontwikkeling en de thematische strategieën over duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen en afvalpreventie en -recycling een positieve bijdrage leveren aan de concurrentiekracht van de EU. Daarnaast zal Nederland zich ook vooral richten op het inzetten van een brede set instrumenten en tijdsgebonden acties om eco-efficiënte innovaties te bevorderen. In partnerschappen met het bedrijfsleven moeten die verder worden ontwikkeld.

Klimaat

De huidige effecten van Klimaatverandering zijn groter dan verwacht. Europa warmt sneller op dan gemiddeld en er zijn al verschillende effecten van klimaatverandering merkbaar in Europa, zo blijkt uit een onlangs afgeronde studie van het Europees Milieuagentschap¹¹. Het aanpakken van klimaatverandering is noodzaak.

De broeikasgasemissies in de EU bevinden zich nu onder het niveau van 1990 (6% onder het niveau van 1990 in 2004). Daarmee ligt de EU redelijk op koers om de Kyoto-doelen te halen. Beleidsontwikkelingen in de EU zijn de komende tijd met name gericht op implementatie van maatregelen om aan de Kyoto verplichtingen te voldoen, zoals het emissiehandelsstelsel en maatregelen onder het Europees Klimaatprogramma.

Verdergaande reducties zijn echter noodzakelijk om de mondiale opwarming van de aarde te stoppen. Om de twee graden Celsius-doelstelling binnen bereik te houden dienen de mondiale emissies van broeikasgassen in 2050 met 15 tot 50% te worden teruggebracht ten opzichte van 1990, hetgeen met name van de ontwikkelde landen forse beleidsinzet vergt (reducties in de orde van 15-30% in 2020 en 60-80% in 2050).

In Europees verband dient een gezamenlijke inzet voorbereid te worden voor de mondiale discussie over klimaatbeleid ná 2012, zoals ook is verwoord in de conclusies van de Voorjaarsstop 2005. Belangrijke taak voor de EU is nu om zoveel mogelijk landen, inclusief de opkomende economieën en ontwikkelingslanden te betrekken bij een nieuw klimaatakkoord.

Verlies van Biodiversiteit

Het verlies van biodiversiteit is nog steeds niet stopgezet. Behalve een intrinsieke waarde vertegenwoordigt biodiversiteit ook economische en sociale kansen. Met name voedselproductie, maar ook de vraagstukken van schoon water, schone lucht en schone bodem hangen nauw samen met het bestaan van een intact ecosysteem, waarin levende organismen in een complexe samenhang tot elkaar staan.

Het biodiversiteitsbeleid, dat primair onder de verantwoordelijkheid van de minister van LNV valt, is onder meer gericht op het vinden van oplossingen voor conflicterende claims op gebieden met hoge biodiversiteitswaarden. Steeds meer doet zich, met het oog op duurzame ontwikkeling, de vraag voor of er op lange termijn zowel binnen als buiten de EU voldoende land is voor de

---

¹¹ EEA (European Environment Agency) Copenhagen: Europe's Changing Climate

groeïende claims op landgebruik, voortkomend uit behoeften als toenemende voedselconsumptie (en dus landbouw-productie), infrastructuur en toerisme en recreatie.

Indachtig de herbevestiging van de Europese Raad en de dienovereenkomstige doelstelling van de WSSD dat in 2010 het verlies aan biodiversiteit een halt moet zijn toegeroepen, zal het beleid de komende tijd met name gericht zijn op de te verwachten mededeling van de Commissie over biodiversiteit. Daarin worden acties om het verlies aan biodiversiteit te stoppen geprioriteerd, in navolging op de Malahide (voorjaar 2004) en Bergen-op-Zoom (najaar 2004) conferenties. In het kader van de besluitvorming over de Financiële Perspectieven 2007-2013 speelt bovendien nog de vraag over de wijze waarop financiële ondersteuning voor het Natura 2000 netwerk vormgegeven en georganiseerd zal worden.

Daarnaast zal ook de thematische strategie voor het mariene milieu bij moeten dragen aan het behoud en beheer van de eco-systemen van de ons omringende zeeën en oceanen.

REACH

Europa is één van de grootste regio's voor de productie van chemicaliën. Het gebruik van veel chemische stoffen is echter niet duurzaam mede omdat er over de risico's die deze stoffen kunnen veroorzaken voor mens en milieu weinig bekend is. Deze gezondheidsrisico's en/of risico's voor het milieu kunnen pas adequaat worden beperkt en beheerst als de risico's beter in kaart zijn gebracht. De Commissie heeft een grondige herziening van het EU-chemische stoffenbeleid, in de vorm van de Verordening REACH, voorgesteld. De vernieuwing van het stoffenbeleid moet er onder andere toe leiden dat de productie en het gebruik van chemische stoffen uiteindelijk geen of verwaarloosbare risico's opleveren voor mens en milieu. Daarnaast moet de voorgestelde Verordening meer eenheid in de bestaande EU-regelgeving brengen en beoogt deze andere aanpak van chemische stoffen een betere uitvoerbaarheid, gecombineerd met een vermindering van administratieve lasten voor het bedrijfsleven. Ook zal het bedrijfsleven, volgens de Verordening, verantwoordelijk zijn voor de veiligheid van de stoffen die geproduceerd en gebruikt worden.

Nederland zal zich sterk maken voor het zodanig adequaat inrichten van het Europese REACH-systeem dat deze regelgeving bijdraagt aan de bovengenoemde doelen. Daarbij is het tevens van belang dat de uit REACH voortvloeiende werkzaamheden voor de overheid en het bedrijfsleven op een kosteneffectieve wijze kunnen worden uitgevoerd. Daarnaast zijn er voor Nederland voor het nieuwe stoffenbeleid vier speerpunten van belang, namelijk stoffen prioriteren (stoffen die reden zijn voor zeer ernstige zorg met voorrang aanpakken), de zorgplicht van het bedrijfsleven expliciteren (duidelijk maken waar de verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven voor het zorgvuldig omgaan met stoffen begint en eindigt), kennis over gevaren en risico's van stoffen creëren en de huidige kennisachterstand wegwerken (omdat pas met kennis over gevaren en risico's van stoffen adequaat invulling gegeven kan worden aan de zorgplicht) en deze kennis delen (met de consument om het gevoel van onveiligheid weg te kunnen nemen, met andere bedrijven uit oogpunt van de zorgplicht en om kosten te besparen). Ook heeft het kabinet aangegeven dat, onder handhaving van de ambities met betrekking tot de bescherming van mens en milieu, het streven er op gericht is de kosten van REACH waar mogelijk te verlagen, in het bijzonder voor het MKB bedrijfsleven, om te voorkomen dat het vermogen van het bedrijfsleven tot innoveren wordt beperkt.

1.10 Een meersporenstrategie

Uit het deel 2 van deze milieugenda zal blijken dat Nederland de lat hoog legt en dat er nog steeds sprake is van een ambitieus optreden in Europa. Om al die doelen te bereiken is het belangrijk rekening te houden met het feit dat de besluitvorming zich niet in een lineair proces afspeelt. Natuurlijk is het belangrijk om in de Milieuraad en de voorbereidende formele werkgroepen de Nederlandse standpunten goed uit te dragen. Maar daarmee alleen zullen we er niet komen. Ik realiseer mij dat het relatieve gewicht van Nederland, één van de vijftieng lidstaten, met slechts 13 van de 321 stemmen in de Raad, is afgenomen sinds de uitbreiding van de EU. Ik zal me derhalve buitengewoon moeten inspannen om datgene wat haalbaar en realiseerbaar is binnen te halen. In dat streven zal Nederland onverminderd ambitieus zijn.

Samenwerking met andere lidstaten en het zoeken naar bondgenootschappen is daarbij een essentiële factor. Ik hecht dan ook groot belang aan goede samenwerking met gelijkgezinde lidstaten. Dit kan via het zoeken en aangaan van informele coalities. Het kan ook via het formele instrument van "vertserkte samenwerking". Dit houdt in dat een aantal lidstaten (minimaal een derde van alle lidstaten) gaan samenwerken en daarmee vooruit lopen op Europese regels. Maar met name als het om normstelling gaat, heeft het niet mijn voorkeur om naar dit laatste instrument te grijpen. Bij normstelling is mijn streven er juist op gericht om, met behulp van sterke coalities, uiteindelijk overeenstemming op Europese schaal te bewerkstelligen. Vanuit het oogpunt van de interne markt, vanwege het grensoverschrijdende karakter van de milieuproblematiek en vanwege de complexiteit van de procedures is het Europese niveau voor mij het gewenste niveau om uiteindelijk tot bindende afspraken te komen, waarbij ik het belangrijk vind dat alle lidstaten meedoen om zo het gewenste effect te bereiken.

Hoewel de eisen die op dit moment gelden voor versterkte samenwerking na Nice versoepeld zijn (het veto dat een lidstaat over een dergelijke samenwerking kon uitspreken is bijvoorbeeld uit het Verdrag verdwenen), zijn de flexibiliteitsbepalingen nog steeds zo complex dat geen enkele lidstaat er tot op heden gebruik van heeft gemaakt.

Daarnaast biedt het actief participeren in overleg met de Europese Commissie, zeker ook al voorafgaand aan het uitbrengen van de Commissievoorstellen, beïnvloedingsmogelijkheden waar ik nog meer gebruik van wil maken. Ook met leden van het Europees Parlement, hoewel de onafhankelijkheid daarvan uiteraard gerespecteerd dient te worden, wil ik vaker van gedachten gaan wisselen. Contacten met de Europese bedrijfskoepels en milieuorganisaties dragen ook bij aan het vergroten van de succeskans van de Nederlandse inzet.

Bovendien herhaal ik dat milieudoelen niet alleen door besluitvorming in de Milieuraad bereikt kunnen worden. Blijvende aandacht zal uit moeten gaan naar externe integratie van milieudoelstellingen in andere sectoren. Integratie van milieu in andere beleidsterreinen is niet voor niets gewaarborgd in het EG-verdrag (art.6).

1.11 Opzet notitie

Voor zowel de Europese als de Mondiale milieugenda is een indeling gehanteerd die recht doet aan de fundamentele bijdrage die milieubeleid kan leveren aan het realiseren van sociaal-economische ambities. Milieu is meer dan een doel op zich, want onlosmakelijk verbonden met de andere aspecten van de leefomgeving en essentiële waarden in het leven van mensen. Oplossingen die te vinden zijn voor milieuproblemen hebben veelal een raakvlak met die andere

leefomgevingsaspecten, waar dan ook tegelijkertijd een positieve bijdrage aan kan worden geleverd. De maatregelen zijn daarom niet alleen nodig voor het milieu zelf, maar bijvoorbeeld ook voor de economische ontwikkeling, voor armoedebestrijding (met name in mondiaal verband) of voor de veiligheid. Door die onderlinge verbanden duidelijk te maken zullen de maatregelen ook op meer begrip en draagvlak kunnen rekenen, omdat ze aansluiten bij duidelijk onderkende behoeften van mensen van de huidige en toekomstige generaties.

Om dit expliciet te maken is de volgende indeling in deel 2 van deze nota gevolgd:

- Milieu en gezondheid
- Milieu en veiligheid
- Milieu en biodiversiteit
- Milieu en economie
- Dwarsdoorsnijdende thema's

Deel II Europese milieuaenda 2005-2006

Thematisch overzicht van de dossiers

2.1 Milieu en gezondheid

Inleiding

Bij milieu en gezondheid gaat het om emissies van stoffen naar lucht, water of bodem, die leiden tot gezondheidseffecten, niet alleen ter plekke, maar ook ver buiten de bron. Dit leidt tot aantasting van het leefmilieu, maar kan ook vergiftiging, geboortefwijkingen en zelfs verhoogde sterfte tot gevolg hebben. Bij een groot aantal ziektes en aandoeningen bestaat een oorzakelijk verband met verontreiniging of aantasting van het milieu (stoffen, geluid, straling). Het gebruik van chemische stoffen brengt gezondheidsrisico's met zich mee die kunnen worden beperkt door de risico's beter in kaart te brengen en te beheersen. Het niet-duurzaam beheer en gebruik van de bodem leidt tot diverse problemen waarvan een aantal direct van invloed zijn op onze gezondheid, denk aan voedselproductie en bodemverontreiniging. Een ander essentieel element dat invloed op onze gezondheid heeft en leidt tot ca 5.000 sterfgevallen alleen al in Nederland, per jaar, is de luchtvervuiling onder meer als gevolg van verkeersemisies. In dit kader kunnen onder meer de dossiers cafe, euro 5/6 en cars 21 worden genoemd. Naast de aanpak van bovengenoemde problemen wordt de invloed die milieu op onze gezondheid heeft ook geïntegreerd aangepakt waarbij wordt gekeken naar een gecombineerd effect van milieufactoren op de gezondheid. Een gezonde en prettige leefomgeving is een essentiële behoefte voor de kwaliteit van ons leven. Belangrijke factoren die onze directe leefomgeving beïnvloeden zijn bijvoorbeeld de aanwezigheid van groen, een acceptabel niveau van geluidsbelasting, een goede luchtkwaliteit, kortom een schone en gezonde leefomgeving.

REACH

Op 29 oktober 2003 heeft de Commissie een voorstel uitgebracht voor grondige herziening van het EU chemische stoffen beleid, in de vorm van de Verordening Reach (Reach staat voor een systeem voor de Registratie, Evaluatie en Autorisatie van chemische stoffen). Het voorstel komt in de plaats van ruim zestig bestaande richtlijnen en verordeningen, namelijk de Gevaarlijke Stoffen Richtlijn, de Bestaande Stoffen Verordening, de Verbodsrichtlijn en alle onderliggende richtlijnen en verordeningen. Behalve meer eenheid in de bestaande EU-regelgeving voor chemische stoffen beoogt het voorstel een andere aanpak van het stoffenbeleid tot stand te brengen die een vermindering van de administratieve lasten voor bedrijven betekent en meer eigen verantwoordelijkheid voor het bedrijfsleven. De doelstellingen van het wetgevingspakket zijn: bescherming van mens en milieu tegen de gevolgen van het gebruik van stoffen; verbetering van de concurrentiepositie en het innovatievermogen van het Europese bedrijfsleven; meer inzicht in de eigenschappen en risico's van de stoffen; bevordering van alternatieve testen van stoffen zonder gebruikmaking van proefdieren. Doel is ondernemingen die chemische stoffen

produceren, importeren en/of gebruiken, de verplichting op te leggen informatie te verzamelen over de eigenschappen van een stof, de aan het gebruik verbonden risico's te beoordelen en de nodige maatregelen te nemen om de eventueel door hen geconstateerde risico's te beheersen.

In hun werkprogramma 2005 hebben de voorzitters van de EU (Luxemburg en het Verenigd Koninkrijk) aangegeven ernaar te streven om eind dit jaar een politiek akkoord te bereiken over het commissievoorstel voor een REACH-verordening. Het Europees Parlement heeft eveneens aangegeven nog dit jaar haar oordeel over het voorstel in eerste lezing te willen vaststellen. De Europese Commissie heeft op die basis aangegeven vooralsnog uit te gaan van inwerkingtreding van de REACH-verordening per 1 april 2007.

Nederlandse inzet de komende periode

Het vastleggen van geharmoniseerde stoffenregelgeving op gemeenschapsniveau is noodzakelijk voor het creëren van gelijke condities waaronder alle betrokken bedrijven in de EU kunnen produceren en handelen. Dit moet leiden tot een zodanig veilige productie en gebruik van stoffen dat binnen een generatie, uiterlijk in 2020, mens en milieu geen of verwaarloosbare risico's lopen. Nederland zal zich sterk maken voor het zodanig adequaat inrichten van het Europese systeem dat het optimaal bijdraagt aan het bereiken van het hierboven genoemde doel, maar dat ook bedrijfsleven en overheid het op een kosteneffectieve wijze kunnen uitvoeren. Zo zal onder andere worden ingezet op een beperking van de administratieve lasten die het systeem met zich meebrengt. Daarnaast zal de Nederlandse overheid de ontwikkelde ideeën en verzamelde ervaringen inzake de uitvoering van het stoffenbeleid, zoals die tot stand zijn gekomen in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven in het kader van het SOMSprogramma (Strategie Omgaan Met Stoffen), laten doorwerken in de nationale uitvoering van het milieu-, het arbeidsomstandigheden- en het consumenten-beschermingsbeleid, daar waar het stoffen betreft. Nederland kent vier inhoudelijke speerpunten voor het nieuwe stoffenbeleid:

- *Kennis creëren* cq. de kennisachterstand wegwerken, voorzover deze betrekking heeft op de kennis van de gevaren en risico's van stoffen; duurzame innovatie bij de ontwikkeling en toepassing van chemische stoffen is gewenst, d.w.z. onderzoek en ontwikkeling van nieuwe, veilige stoffen moet leiden tot vervanging van zeer ernstige zorg stoffen;
- *Stoffen prioriteren*, zodat met voorrang aandacht kan worden besteed aan stoffen die het grootste gevaar of risico opleveren voor mens en milieu;
- De *zorgplicht* van het bedrijfsleven expliciteren, zodat duidelijk wordt wat tenminste van het bedrijfsleven mag worden verwacht wanneer het gaat om verantwoord omgaan met stoffen;
- *Kennis* over gevaren en risico's van stoffen *delen*, zodat eenieder voor een adequate invulling van de eigen verantwoordelijkheid kan zorgen.

Deze speerpunten moeten gezien worden in de context van het kabinetsbeleid waarbij gestreefd wordt naar:

- *Gelijk speelveld creëren op de markt van de EU*; zodat versnipperde markten en handelsbelemmeringen worden vermeden ten gunste van één Europese markt voor chemische stoffen en daarvan afgeleide producten
- *Administratieve lastendruk regeldruk verminderen*; structurele vermindering van de administratieve lastendruk en regeldruk zal het innovatievermogen van in het bijzonder MKB-bedrijven vergroten.

Thematische strategie Bodem

De bodem wordt in Europa (evenals elders op de wereld) niet duurzaam gebruikt en er treden diverse problemen op: verontreiniging, uitputting (verlies van organische stof), erosie, verlies aan bodemstructuur. Dit leidt tot vermindering en aantasting van de nuttige functies die bodem voor de samenleving vervult: reiniging van water, voedselproductie, regulatie van stofkringlopen (koolstof, stikstof, etc.). Dit heeft implicaties voor diverse maatschappelijke sectoren: ruimtelijk, landschappelijk, economisch en milieuhygiënisch. Het beleidsdoel is om de bodem duurzaam te gebruiken en de eigenschappen en functies van de bodem te beschermen en waar nodig te herstellen.

Maatregelen zijn nodig op ieder niveau, waaronder het Europese. Op Europees niveau gaat het specifiek om maatregelen die samenhangen met het Europees landbouwbeleid, het structuurbeleid, de interne markt, het stoffenbeleid en de samenhang met andere milieumaatregelen, zoals biodiversiteit, afval, klimaat, water.

De Europese bodemstrategie zal volgens de huidige planning in november 2005 verschijnen en waarschijnlijk vergezeld gaan van een Kaderrichtlijn bodem. De strategie hangt vooral samen met de strategieën voor het mariene milieu, het stedelijke milieu, de natuurlijke hulpbronnen, bestrijdingsmiddelen en afval en met het Europese hoogwaterinitiatief.

Nederlandse inzet de komende periode

Via diverse kanalen wordt gepoogd om het Europese beleidsproces zodanig te beïnvloeden dat de Europese bodemstrategie en het Nederlandse bodembeleid elkaar wederzijds ondersteunen en versterken. Kernelementen van de inzet zijn:

- Een ambitieuze strategie gericht op duurzaam bodemgebruik en passend in het streven naar duurzame ontwikkeling
- Versterking van het bodembeleid door een gemeenschappelijk implementatie strategie en facilitering van lidstaten en bodembeheerders.
- Alleen die maatregelen op Europees niveau waar dat een duidelijke meerwaarde heeft en bij die maatregelen ruimte voor nationaal, regionaal en lokaal maatwerk (decentralisatie).
- Geen bindende kwantitatieve bodemkwaliteitsdoelstellingen op Europees niveau
- Streven naar vermindering regelgeving door betere integratie en meer coherentie.

Uit bovenstaande kernelementen moge blijken dat de Nederlandse inzet vooral gericht is op een strategische benadering zonder bindende normering. Nederland is derhalve geen

voorstander van een kaderrichtlijn voor bodem. Nederland is niet overtuigd van de meerwaarde van een kaderrichtlijn en ziet verschillende risico's. De belangrijkste is dat de richtlijn in de loop van het besluitvormingsproces (voor Nederland) onwenselijke elementen zou kunnen gaan bevatten, die in strijd zijn met de inzet zoals hierboven geschetst.

Luchtkwaliteit

In Nederland en in grote delen van de EU wordt niet voldaan aan de Europese luchtkwaliteitsdoelen. De stedelijke luchtkwaliteit in Nederland is een reëel probleem voor de gezondheid. In 1990 woonden 4,5 miljoen Nederlanders op plaatsen waar de norm voor NO₂ werd overschreden. In 2002 waren dat er nog 300.000 en met het ingezette beleid zullen dat er in 2010 nog enkele tienduizenden zijn.

Effecten op de gezondheid zijn een sterke toename van luchtwegaandoeningen en ook vervroegd overlijden. De Nederlandse inzet is er dan ook op gericht deze normen zo snel als mogelijk is wel te bereiken.

De Europese normen voor luchtkwaliteit zijn vastgelegd in de Kaderrichtlijn Lucht, de onderliggende dochterrichtlijnen Lucht en de Richtlijn Nationale Emissieplafonds. Deze regelgeving wordt de komende twee jaar herzien, via de Strategie Clean Air for Europe (CAFE).

De emissies van het verkeer, in het bijzonder dieselloertuigen, dragen in belangrijke mate bij aan de slechte luchtkwaliteit in stedelijke gebieden.

Naast de milieu- en gezondheidsproblemen, wordt hierdoor de uitvoering van tal van infrastructuurprojecten belemmerd. Tevens hebben veel EU-lidstaten, waaronder Nederland, grote problemen met halen van de emissieplafonds voor verzurende emissies. Ook hiervan is een groot deel afkomstig van het verkeer.

In de Referentieramingen 2005 constateert het RIVM dat Nederland met name de (in de NEC-Richtlijn die staat voor 'national emission ceilings') verplichte emissieplafonds voor stikstofoxide (NO_x) en zwaveldioxide (SO₂) met het vastgestelde beleid waarschijnlijk niet zal halen. De emissieplafonds in de NEC-richtlijn zijn zeer ambitieus. De verwachting is echter dat met het nu in ontwikkeling zijnde aanvullende beleid de NEC-doelstellingen voor 2010 ook voor NO_x en SO₂ kunnen worden gehaald. Veel van deze maatregelen zullen uit Brussel moeten komen, omdat de grootste bijdrage wordt geleverd door het schoner maken van het wagenpark (Euro 5/6). Nederlandse inzet is gericht op het strenger maken van deze toekomstige emissienormen, en het stimuleren van roetfilters en andere technologie die ertoe bijdraagt dat de auto's in Nederland sneller schoner worden. Ook binnen de industrie worden tal van maatregelen ontwikkeld om de lucht schoner te maken.

Daarnaast heeft Nederland echter een groot probleem met fijn stof. Fijn stof is van nature in Nederland aanwezig (zeezout), maar wordt vooral uitgestoten door verkeer en industrie. Dit

maakt dat de EU-luchtkwaliteitsnormen voor fijn stof op grote schaal worden overschreden, en dat dit ook in 2010 het geval zal zijn. Ook hier zullen maatregelen die erop gericht zijn het verkeer schoner te maken, grote invloed hebben. Omdat fijn stof een grensoverschrijdend probleem is en Nederland bovendien te maken heeft met een hoge achtergrondconcentratie (zeezout), kan deze aanpak het probleem echter niet volledig op lossen.

Het opleggen van Europese emissie-eisen aan personenauto's en vrachtauto's is een succesvolle aanpak gebleken voor het verbeteren van de luchtkwaliteit en het terugdringen van de verzurende emissies. Zoals uit recente verkenningen voor het aanvullende luchtkwaliteitspakket blijkt, is de ruimte voor nationale maatregelen ter verbetering van de luchtkwaliteit beperkt. Om in de toekomst aan de gewenste (duurzame) niveaus voor luchtkwaliteit en verzurende emissies te kunnen voldoen is, bovenop de reeds afgesproken emissie-normen extra aanscherping(en) van de eisen voor personenauto's (Euro-5 en Euro-6) en vrachtwagens (Euro-6) vereist.

Nederland heeft tijdens het EU-voorzitterschap via het debat over Duurzaam Wegverkeer in de Milieuraad van oktober 2004 bereikt dat reeds de eerste stappen zijn gezet richting besluitvorming over aanscherping voor personenauto's (Euro 5/6). Het heeft reeds in januari 2005 geleid tot een 'working paper' van de Commissie met daarin de kaders voor stimuleringsregelingen voor roetfilters en een indicatieve waarde van de Euro-5 norm voor fijn stof (PM10: 5 mg/km). Tijdens de Milieuraad was er brede steun voor een 2 stappen benadering voor de aanscherping van de emissie-norm voor NO_x van personenauto's: rond 2010 een 1^e gematigde aanscherping in Euro-5, zo snel mogelijk gevolgd door een aanscherping in Euro-6 naar een duurzaamheidsniveau.

"Mobility oils the wheels of society" is een citaat uit het debat over duurzaam wegverkeer in de Milieuraad van oktober 2004. Dit citaat brengt tot uitdrukking dat verkeer bij uitstek een sector is waar de drie pijlers van duurzame ontwikkeling (milieu, economie en sociaal) samenkomen. De nieuwe Commissie schenkt nu versterkt aandacht aan de economische en sociale pijler van de Lissabonstrategie en heeft tegen die achtergrond de High Level Group CARS21 opgericht, met als doel de Europese auto-industrie binnen 10 jaar de meest concurrerende ter wereld te maken. In tweede instantie is daar als belangrijk uitgangspunt voor CARS21 aan toegevoegd het doel om 'de Europese auto van de toekomst ook de meest milieu-voortstrevende van de wereld te maken'.

Nederlandse inzet in de komende periode

Nederland zal, vanuit het oogpunt van volksgezondheid, maar ook gezien de afbreukrisico's voor ruimtelijke ontwikkelingen als gevolg van de normoverschrijding (uitspraken Raad van State)

voortgaan op de drie ingezette lijnen van het luchtkwaliteitsbeleid: 1) (nationale) maatregelen ter verbetering van de luchtkwaliteit, 2) evaluatie en 3) zodanige aanpassing van de EU-luchtkwaliteitsnormen en verduidelijking van de regelgeving, dat de uitvoerbaarheid wordt verhoogd. Dat wil zeggen: Nederlandse inzet is er niet op gericht de normen als zodanig minder streng te maken, maar bepleit dat meer rekening wordt gehouden met de specifieke situaties binnen Lidstaten (met name Nederland). Nederland staat daarin overigens niet alleen, ook andere lidstaten lopen nu tegen uitvoeringsproblemen op. Het belangrijkste probleem is het achterblijven van EU-brede regelgeving, noodzakelijk voor brongerichte aanpak van het probleem (emissie-normen). Andere knelpunten zijn de achtergrond-concentratie fijn stof die meegerekend wordt in de emissie-monitoring, en de eis dat dezelfde regelgeving overal in Nederland in dezelfde mate geldt (van woonwijk tot weiland). Ook het tijdschema (2005/2010) wordt als te krap ervaren door de meeste lidstaten.

De nationale maatregelen zullen zich vooral richten op het schoner maken van het wagenpark en op lokale luchtkwaliteitsmaatregelen door en in afstemming met de decentrale overheden. Op dit moment wordt hiervoor een pakket maatregelen ontwikkeld, dat zal worden uitgewerkt bij de Begroting 2006 en het Belastingplan 2006.

Tijdens de onderhandelingen over de aanscherpingen van de emissienormen staat het verzilveren van de conclusies van het debat in de Milieuraad van oktober 2004 (over duurzaam wegtransport) centraal. Daartoe zal Nederland een pro-actieve rol vervullen (gevraagd en ongevraagd informatie in het proces brengen, coalities zoeken met andere lidstaten, etc.).

Nederland zal bij voortduring aandringen op het centraal stellen van milieukwaliteit als uitgangspunt voor de formulering van nieuwe emissienormen: zonder forse aanscherpingen van emissienormen voor het vervoer, als gevolg waarvan sterk verminderde uitstoot van NO₂ en Nox plaatsvindt, kan Nederland niet binnen een redelijke termijn aan de luchtkwaliteitsnormen voldoen.

Het lijkt voorts noodzakelijk om binnen het initiatief CARS21 het voor milieu gunstige uitgangspunt om de Europese auto van de toekomst de meest milieuvooruitstrevende van de wereld te maken voortdurend te bekrachtigen. Nederland zal dan ook steeds wijzen op de synergie tussen milieu, economie en sociaal en zal die synergie blijven zoeken. Nederland zal ook steeds het 'milieu-uitgangspunt' van CARS21 onder ieders aandacht brengen. Nederland heeft dit ook onder de aandacht gebracht van de Milieuraad van 10 maart jl.. Daarbij is onder meer een koppeling gelegd tussen CARS21 en Euro 5/6: Nederland heeft de Commissie verzocht, het milieu-uitgangspunt van CARS21 in de nieuwe emissie-normen voor personenauto's en vrachtwagens te laten terugkomen. In het kader van het CARS21 is een mogelijke optie de regelgeving naar UN/ECE kader over te brengen. Nederland heeft in reactie daarop tijdens de laatste milieuraad in maart 2005 bepleit dat hierbij goed moet worden gekeken naar de verworvenheden van de EU-procedures en –besluitvorming.

Geluid

Ca 100 miljoen mensen in de EU ondervinden ernstige overlast vanwege weg- en spoorverkeerlawaai. Deze overlast uit zich in gezondheidsklachten en vormen van hinder. Op nationaal of lokaal niveau kunnen maatregelen getroffen worden in de overdracht van geluid (schermen of wallen) of bij de ontvanger ervan (gevelmaatregelen). Het is aangetoond dat het meer kostenefficiënt is om de bron van het geluid aan te pakken. Voor Nederland is berekend dat door toepassing van bronmaatregelen miljarden kunnen worden bespaard. De toepassing van de bronmaatregelen kan via geluidemissienormering voor (onderdelen van) voertuigen worden afgedwongen. Een belangrijk onderdeel vormt de testmethode van de (onderdelen van) voertuigen. De regelgeving voor geluid wordt momenteel op EU- en UN/ECE-niveau ontwikkeld.

De ontwikkeling binnen de EU van de geluidemissienormen is niet primair gericht op beperking van de geluidemissie. Het doel is veelal harmonisatie zodat er geen handels- en gebruiksbependingen zijn. Vanuit deze achtergrond is er vooral inbreng in de raads werkgroepen vanuit de industrie, en minder vanuit de milieuhoeke van de Commissie, en milieuministeries van de lidstaten, terwijl het belang voor milieu toch zeer groot is. Onder Nederlands voorzitterschap is gepleit voor een betere milieu-inbreng, besluitvorming op politiek niveau maar ook voor betere testmethoden. Ook wordt een evaluatie van de Richtlijn bandenlawaai bepleit, conform bepalingen de Richtlijn zelf. Aan de hand van zo'n evaluatie en daaruit voortvloeiende acties zou – mede door betere testmethodes - de geluidsoverlast aanzienlijk kunnen verminderen.

De high-level group CARS21 heeft als één van de doelstellingen om te bezien of overheveling van regelgeving naar UN/ECE kan plaatsvinden. Dit zou niet in het belang van het geluidsbeleid zijn, omdat daarbij de 'verworvenheden' van de EU-procedures zouden verloren gaan (inbreng EP, besluitvormingsprocedures).

Nederlandse inzet de komende periode

De Nederlandse inzet zal zijn om op nationaal niveau alle beschikbare middelen in te zetten, dat wil zeggen het ontwikkelen en toepassen van technische oplossingen zoals een nog beter wegdek en afspraken over toepassing van stillere banden; en financiële instrumenten. Een voorbeeld daarvan is het differentiëren van de gebruiksvergoeding op het spoor, al naar gelang de geluidsbelasting van de trein(en).

Op internationaal niveau zal Nederland blijven streven naar betere normen en testmethoden die kunnen bijdragen aan de bespreking van de overlast door geluid (gezondheidsschade en hinder) en de vermindering ervan. Tevens zullen alternatieven worden aangedragen, zoals alternatieve testmethoden en alternatieve bandensoorten.

Actieplan milieu en gezondheid

Voor een aantal ziektes en aandoeningen - mondiaal ongeveer 30 % - bestaat een relatie met het milieu (stoffen, geluid, straling). In Europees verband wordt ernaar gestreefd deze relaties aan te tonen en, voor zover nodig, aan te pakken teneinde te komen tot het substantieel verminderen van het aantal milieugerelateerde gezondheidsproblemen. Leidende gedachte hierbij is een geïntegreerde aanpak van milieu en gezondheid waarbij het gecombineerde effect van milieufactoren op gezondheid centraal staat. Dit in plaats van de aanpak tot nu toe, die gericht is op telkens enkele, geïsoleerde milieucompartimenten (water, lucht etc.) of milieufactoren. Deze gedachte ligt aan de basis van de EU strategie gezondheid en milieu, die wordt uitgewerkt in Actieplannen, te beginnen met het Actieplan 2004-2010. De eerste fase van het Europese Actieplan 2004-2010 richt zich op vier, als prioritair aangemerkte, gezondheidsproblemen en de milieufactoren die hieraan gerelateerd zijn: luchtwegaandoeningen (astma en luchtwegallergieën), kanker bij kinderen, neurologische afwijkingen en hormoonontregeling. Voor deze problemen en de achterliggende milieufactoren worden, zo veel mogelijk gebaseerd op reeds aanwezige kennis, indicatoren vastgesteld en gemonitord. Hierdoor moet de kwaliteit, de vergelijkbaarheid (harmonisatie) en de toegankelijkheid van gegevens worden verbeterd. De indicatoren voor gezondheid en milieu moeten vervolgens leiden tot gegevens over actuele blootstelling en effecten op de gezondheid. Op basis hiervan kan dan uiteindelijk het beleid worden bepaald.

Het nader uitwerken van beleid op dit terrein in Europa vindt sinds 1989 plaats binnen het Environment and Health Process van de Wereldgezondheidsorganisatie Europa (WHO-Euro), bestaande uit ongeveer 50 lidstaten. In 2004 vond in dit kader een ministersconferentie plaats in Boedapest. Hier werd onder meer de afspraak gemaakt dat lidstaten een actieplan milieu en gezondheid maken, gericht op kinderen, CEHAPE (Children's Environment and Health Action Plan). In EU-verband wordt nu (sinds 2004) flankerend aan de afspraken in WHO-verband, een Europees actieplan gepresenteerd. Het actieplan geeft gedeeltelijk invulling aan de afspraken in WHO-kader en sluit aan bij lopende onderzoeks- en beleidsprogramma's

Nederlandse inzet de komende periode

Nederland speelt met betrekking tot dit onderwerp een actieve rol in Europa. Nederland streeft naar het verder vertalen van het actieplan in zo concreet mogelijke doelstellingen en activiteiten. Hierbij wordt de nadruk gelegd op maatregelen die hun legitimatie vinden in reeds bestaande kennis. Nederland onderschrijft harmonisatie cq standaardisatie van milieu- en gezondheidsinformatie, onder voorwaarde dat:

- er een goede balans is tussen kosten en baten van een dergelijke harmonisatie
- er aansluiting gezocht wordt op bestaande systemen
- het gebruik volgens normen van ethiek en privacy nader bepaald worden
- er goed afstemming met WHO initiatieven op dit terrein plaatsvindt.

Verder vindt Nederland dat ook werk moet worden gemaakt van het actiepunt "indoor air". De toename van luchtwegaandoeningen bij bijvoorbeeld kinderen als gevolg van de luchtkwaliteit binnenshuis is een serieus aandachtspunt.

Thematische strategie stedelijk leefmilieu

Circa 80% van de Europese burgers woont in stedelijk gebied en de gevolgen van veel milieuproblemen worden hier het sterkst gevoeld. Slechte luchtkwaliteit, geluidsoverlast,

verwaarlozing van de gebouwde omgeving, het ontbreken van strategische planning leiden tot gezondheidsproblemen en een lagere levenskwaliteit. De oorzaken van deze problemen in de Europese steden zijn onder meer gelegen in het feit dat besluiten onvoldoende worden doordacht op hun gevolgen voor het milieu en dat niet stelselmatig wordt toegewerkt naar een gezond stadsmilieu.

Om te komen tot een pakket van maatregelen om een gezonde kwaliteit van de leefomgeving voor alle Europese burgers te bewerkstelligen is op verzoek van de Europese Raad en het Europees Parlement de thematische strategie voor een stedelijk leefmilieu aan het zesde Milieuactieprogramma toegevoegd. Daarvoor doet de Commissie een aantal voorstellen voor agglomeraties van meer van 100.000 inwoners. De Commissie stelt voor dat steden mobiliteits- en milieubeleidsplannen maken. Voor de uitvoering van deze plannen dienen steden een milieumanagement systeem in te voeren. Op regionaal en nationaal niveau zullen overheden beleid en strategieën moeten ontwikkelen om het mogelijk te maken voor eerder genoemde steden/agglomeraties om de plannen te realiseren.

De Commissie heeft begin 2004 een mededeling gepubliceerd ("Towards a thematic strategy on the urban environment") waarin de eerste ideeën voor de inhoud van de strategie zijn uiteengezet. Tijdens het Nederlandse voorzitterschap is deze mededeling in de Milieuraad behandeld en zijn conclusies geformuleerd. In deze conclusies wordt de analyse van de Commissie zoals die is neergelegd in de mededeling onderschreven. Wel vraagt de Raad, mede op initiatief van Nederland, aan de Commissie om de voorgestelde planverlichtingen te heroverwegen.

Het verschijnen van de strategie is uitgesteld (van medio 2005 naar december 2005). De Commissie lijkt erg zoekende naar de verhouding en samenhang tussen deze strategie en de andere op handen zijnde strategieën (met name bodem en lucht). Ter voorbereiding van de strategie zijn in 2004 drie werkgroepen in het leven geroepen, die zich buigen over respectievelijk het transport plan, het milieuplan en de behoeften aan onderzoek en training. Nederland participeerde in één van deze werkgroepen (de werkgroep over milieuplannen).

Nederlandse inzet in de komende periode

Nederland ondersteunt de analyse van de Commissie dat duurzame stadsplanning van grote invloed is op de levenskwaliteit van bewoners in stedelijke gebieden. De thematische strategie voor een stedelijk leefmilieu is een belangrijk aangrijpingspunt voor een integrale benadering op lokaal niveau van een aantal uitdagingen. Hieronder valt bijvoorbeeld de luchtkwaliteit: versterking van het EU-bronbeleid is voor het bereiken van de kwaliteitsdoelen in Nederland belangrijk. Nederland zou dus graag zien dat in de

strategie bronmaatregelen (met name voor wegverkeer) aangekondigd worden. Nog niet duidelijk is of dit ook zal gebeuren. Nederland is overigens, gelet op het Nederlandse streven naar vermindering van regeldruk en planverplichtingen, geen voorstander van extra planverplichtingen.

Zwemwater

De huidige zwemwaterrichtlijn, die zich richt op de bescherming van de gezondheid van zwemmers in oppervlaktewateren (binnenwateren en kustwater) is, zowel wetenschappelijk als beheersmatig gezien, verouderd en dient gemoderniseerd te worden. In de nieuwe richtlijn worden bepalingen neergelegd met betrekking tot de indeling van de zwemwaterkwaliteit in kwaliteitsklassen (uitstekend, goed, aanvaardbaar en slecht) alsmede de verstrekking van informatie daarover aan het publiek. Verder zal er op basis van de nieuwe zwemwaterrichtlijn een pro-actief beheer van de zwemwaterkwaliteit gevoerd moeten worden, met name de risico's moeten in kaart gebracht worden en maatregelen moeten uitgevoerd worden teneinde 'aanvaardbare zwemwaterkwaliteit' te kunnen bereiken. Voor de locaties in de klasse 'slecht' kan een permanent zwemverbod worden ingesteld onder de voorwaarde dat er geen uitvoerbare maatregelen zijn te identificeren of als de maatregelen disproportionele kosten met zich meebrengen.

Op 20 december 2004 is het gemeenschappelijk standpunt met unanimititeit door de Raad vastgesteld. volgt op de tweede lezing een conciliatieprocedure om tot een compromis tussen de Raad en het Europees Parlement te komen. Het Europees Parlement is van oordeel dat het gemeenschappelijk standpunt niet ambitieus genoeg is en zou daarom onder meer strengere normen willen.

Dit dossier valt onder primaire verantwoordelijkheid van mijn collega van V&W.

Nederlandse inzet in de komende periode

De lopende onderhandelingen richten zich met name op aanscherping van de normstelling en informatieplicht bij recreatiewateren. Nederland is van mening dat de tekst van het gemeenschappelijk standpunt een goede bescherming van de zwemmer waarborgt en in lijn is met het Nederlands standpunt dat de richtlijn haalbaar, praktisch uitvoerbaar en kosteneffectief moet zijn en zal dit in Brussel uitdragen. Nederland streeft in de onderhandelingen tussen de Raad en het EP ernaar zo dicht mogelijk te blijven aansluiten bij het Gemeenschappelijk Standpunt.

2.2 Milieu en veiligheid

Inleiding

Bij het onderwerp milieu en veiligheid gaat het om risico's die mens, dier en plant lopen als gevolg van ongevallen en natuurrampen, de wijze waarop die risico's door beleid in

de hand worden gehouden en de vraag welke risico's de maatschappij acceptabel vindt. Veiligheid is meer dan alleen de berekende risico's. Ook het gevoel van onveiligheid en de kosten van risicobeperkende maatregelen spelen een rol. In Nederland is afgelopen jaar reeds een discussie gestart over welke factoren een rol spelen bij het beslissen over risico's en hoe die factoren kunnen worden gewogen ("Nuchter omgaan met risico's"). Op Europese schaal speelt met name het voorkomen van ongelukken in de chemische industrie en opslag en transport van gevaarlijke stoffen een rol. Maar ook de kwetsbaarheid van landen tegenover bijvoorbeeld overstromingen speelt in dit kader een rol.

Een apart onderwerp binnen dit thema vormen de genetisch gemodificeerde organismen.

Externe veiligheid

In Europa zijn meer dan 7000 bedrijven die aandacht vragen vanwege de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen. Deze stoffen kunnen in het geval van een ongeluk of een 'moedwillige verstoring' voor maatschappelijke ontwrichting zorgen.

Om deze maatschappelijke ontwrichting te voorkomen of te minimaliseren heeft de EU begin jaren negentig een richtlijn ontwikkeld voor de interne en externe veiligheid van industriële inrichtingen, de zogenaamde 'Seveso Richtlijn'. De eerste en tweede versie van deze richtlijn omvatten vooral technische maatregelen. Thans wordt gewerkt aan een verdere invulling van de richtlijn, waarin ook maatregelen in de sfeer van de ruimtelijke ordening rond deze inrichtingen zijn voorzien.

In Europees verband lopen twee projecten: Het ARAMIS project (Accidental Risk Assessment Methodology for Industries in the framework of SEVESO II Directive) gericht op de afstemming van de risico-analyse-methodologiën. En het EWGLUP project (European Working Group on Land Use Planning), dat gericht is op de implementatie van art. 12 van de Seveso II-richtlijn voor het einde van 2006.

Om deze beleidsinspanningen af te stemmen is in een bijeenkomst onder Nederlands voorzitterschap besloten dat er in Europa op drie niveaus verdere uitwerkingen gewenst zijn:

- ten eerste ('Explore') wordt op basis van de onderliggende filosofie van de Seveso-richtlijn gewerkt aan het verder verbeteren van beheren en beheersen van grote risico's door te onderzoeken of er modernere en innovatievere mogelijkheden voor regelgeving zijn, die continue verbetering van de veiligheid bewerkstelligen en zorgen voor duurzame ontwikkeling.
- ten tweede ('Clarify') wordt meer helderheid gebracht in de verschillende benaderingen. Hiertoe wordt bekeken hoe veiligheidsrapportages, de informatievoorziening naar burgers, de inspectie en tenslotte de evaluatie van ongelukken verbeterd kunnen worden.
- ten derde ('Share') is afgesproken dat bekeken wordt of, en zo ja hoe, de uitwisseling van informatie versterkt kan worden op het gebied van benchmarks, wijze van het

betrekken van de industrie, de coördinatie tussen overheden, instrumenten, trainingen, enzovoorts.

Nederlandse inzet de komende periode

In het dichtbevolkte Nederland is er vanwege de aanwezige risico's al veel beleid ontwikkeld. Vanwege deze unieke situatie is de inzet van Nederland niet zo zeer gericht op een verregaande harmonisatie in termen van regelgeving maar meer op samenwerking via de drie bovenstaande punten. De Nederlandse inzet richt zich verder vooral op de implementatie van Seveso II richtlijn waarbij grote aandacht is de combinatie met de Nederlandse ruimtelijke ordeningspraktijk. Kernpunt is dat daarbij recht wordt gedaan aan de Nederlandse structuren en ruimtelijke ordeningstraditie. Dit wordt bereikt via de Europese gremia en bilaterale afstemming met diverse Europese landen alsmede het overdragen van kennis aan de nieuwe EU-lidstaten.

Hoogwater

Voor Nederland als deltaland is een gezamenlijke Europese aanpak van het overstromingsrisicobeheer van groot belang. Klimaatverandering brengt veel risico's met zich mee, waarvan overstromingsrisico er één is. Een Europese aanpak op het gebied van hoogwaterbescherming biedt de komende jaren een extra instrument om de samenwerking op het gebied van hoogwaterbescherming met de aan ons grenzende landen te versterken. Door het maken van afspraken over uitgangspunten, kaders en acties op Europees niveau wordt een preventieve aanpak beoogd, en daarnaast een afname van de maatschappelijke, economische en milieuschade. Het initiatief voor een Europese aanpak is in 2003 mede door Nederland genomen. Dit dossier valt onder primaire verantwoordelijkheid van mijn collega van V&W.

In 2004 heeft de Europese Commissie een Mededeling uitgebracht inzake een Europese aanpak voor overstromingsrisicobeheer. Onder Nederlands voorzitterschap zijn hierover Raadsconclusies aangenomen. Daarin geven de lidstaten aan dat zij het noodzakelijk achten om gezamenlijk actie te nemen om de risico's van overstromingen voor maatschappij, infrastructuur en milieu te verminderen en de schade als gevolg van overstromingen zoveel mogelijk te beperken. Daarnaast vinden zij het noodzakelijk om het bewustzijn van burgers en bestuurders te verhogen en de samenwerking tussen de lidstaten te verbeteren.

Voorts is door de Raad aan de Europese Commissie gevraagd om te komen met een voorstel voor een Actieprogramma voor een geïntegreerde aanpak voor hoogwaterbescherming, voor te leggen aan de Raad medio 2005. Het Actieprogramma zal naar verwachting uit 3 luiken bestaan: 1. samenwerking op het gebied van onderzoek, 2. EU financieringsmogelijkheden, 3. een voorstel voor een EU-richtlijn (juridisch bindend) om overstromingsrisico's te verminderen of te beheersen.

Tot slot heeft de Raad de lidstaten verzocht zelf te bezien of het nodig is plannen te maken voor de beheersing van overstromingsrisico's en kaarten voor stroomgebieden en kustgebieden te actualiseren of te ontwikkelen.

Nederlandse inzet in de komende periode

Nederland wil zich vooral richten op samenwerking met andere Lidstaten. Deze samenwerking ligt op het terrein van effectieve hoogwaterbescherming, uitwisseling van kennis en informatie en realisatie van een gezamenlijk hoogwaterwaarschuwingssysteem. Het versterken van uitwisseling bij hulpverlening zou hier ook een element van kunnen zijn. De inzet richt zich tevens op de formulering van Europees beleid dat zodanig is vormgegeven dat het nationale beleid er door wordt versterkt en aangevuld. Voorts dient het Europese beleid het grensoverschrijdend waterbeleid, dat met de buurlanden en de landen in onze stroomgebieden tot stand is en wordt gebracht, te versterken.

De meerwaarde voor Nederland van een Europees hoogwaterbeleid is:

1. Het vastleggen van gezamenlijke uitgangspunten en kaders;
2. Het coördineren en afstemmen van internationale afspraken op stroomgebiedniveau en in de kustgebieden;
3. Een grotere aandacht voor preventie in plaats van herstelmaatregelen.
4. Het optimaal benutten van kennis en (Europese) financiële middelen op het gebied van preventie van hoogwater en het beperken van de schade door overstromingen.

Nederland streeft ernaar de volgende principes te verankeren in een Europees Actieprogramma:

- Het *solidariteitsprincipe* ofwel het niet afwentelen van hoogwaterproblemen naar benedenstroomse gebieden.

- Een *integrale aanpak*. Ruimtelijke plannen, waterbeheer en bodembeheer zullen richting dienen te geven aan preventieve en op de lange termijn gerichte ontwikkelingen. Hierin zullen de functies van water en de andere belangen integraal afgewogen en goed afgestemd worden.

- De *veiligheidsketen*, waaronder verstaan wordt dat aandacht wordt geschonken aan de hele keten die betrekking heeft op veiligheid, nl. het zoveel mogelijk voorkomen van veiligheidsproblemen tot en met het beheersen van rampen als deze zich toch voordoen en het regelen van de nazorg.

- De *bewustwording* van burgers en bestuur met betrekking tot de relatie tussen klimaatverandering, ruimtelijke ordening en overstromingsrisico's verbeteren.

Het Actieprogramma moet in ieder geval van toepassing zijn op grensoverschrijdende rivieren en kustgebieden. Nederland is van mening dat de definitie van een "stroomgebied" zou moeten aansluiten op die van de Kaderrichtlijn Water, maar in ieder geval op grensoverschrijdende rivieren. Voor de uitvoerbaarheid van het Actieprogramma vormt de relatie met de implementatie van de Kaderrichtlijn Water, zowel inhoudelijk als procesmatig, een aandachtspunt.

Genetisch gemodificeerde organismen (ggo's)

De Europese Commissie heeft een richtsnoer uitgegeven voor het ontwikkelen van nationaal beleid voor coëxistentie maatregelen. Dit richtsnoer is bedoeld om uitvoering te kunnen geven aan Artikel 26a van EU Richtlijn 2001/18/EG inzake de doelbewuste introductie van ggo's. Eind dit jaar volgt een evaluatie van de Commissie over de in lidstaten opgedane ervaringen met coëxistentie maatregelen (maatregelen om ggo en niet-ggo landbouwproductie samen te laten gaan).

In de EU is er tot voor kort een *de facto* moratorium geweest voor de markttoelating van ggo-gewassen. Een groot deel van de landen die dit moratorium in stand hielden, hebben nationale wetgeving ontwikkeld voor de regulering van coëxistentie maatregelen en hebben aangegeven, tesamen met een deel van de nieuwe EU-lidstaten, te willen streven naar regelgeving op Europees niveau.

Ook in Nederland heeft men zich over coëxistentie maatregelen gebogen. De Nederlandse overheid heeft een overleg gefaciliteerd tussen belanghebbenden (biologische boeren, reguliere boeren en ggo boeren). Dit overleg heeft geresulteerd in een convenant. De partijen hebben daarin onder andere afspraken gemaakt voor teelt- en bedrijfsmaatregelen om coëxistentie mogelijk te maken en ongewenste vermenging te voorkomen. Ook zijn er principeafspraken gemaakt voor het opzetten van een fonds voor de vergoeding van gewasschade, die desondanks op mocht treden.

De overheid heeft er bewust voor gekozen geen regulerende rol aan te nemen, omdat zij het primair een verantwoordelijkheid van de betrokken partijen vindt om tot een oplossing te komen.

Eind dit jaar zal de Commissie verslag uitbrengen aan de Raad en het Europees Parlement over de in de EU-lidstaten opgedane ervaringen met coëxistentie maatregelen, met inbegrip van een evaluatie en beoordeling van alle maatregelen die kunnen of moeten worden genomen.

Op basis van de uitkomsten van dit verslag zal de Commissie bezien hoe met dit onderwerp verder zal worden omgegaan.

Nederlandse inzet de komende periode

Nederland onderschrijft het standpunt van de Europese Commissie dat lidstaten op basis van de richtsnoeren voor het ontwikkelen van nationale coëxistentie zelf maatregelen kunnen nemen om coëxistentie te waarborgen. Daarbij is afstemming en informatie-uitwisseling tussen lidstaten over de nationale maatregelen van belang, met name in de grensgebieden.

Nucleaire veiligheid

In het licht van de toetreding van nieuwe lidstaten tot de EU en de hernieuwde belangstelling voor kernenergie bij de Commissie en sommige EU lidstaten is er behoefte aan nadere gemeenschappelijke voorschriften voor nucleaire veiligheid, beheer van radioactief afval en bestraalde splijtstof en de financiering van de ontmanteling van

kerncentrales.. Om die reden wordt dit dossier hier dan ook kort genoemd, terwijl het in Brussel in de RAZEB (en niet in de Milieuraad) speelt.

De Europese Commissie heeft een tweetal richtlijnen voorgesteld ten aanzien van respectievelijk de veiligheid van nucleaire installaties en het beheer van nucleaire brandstof en radioactieve afvalstoffen. De komende twee jaar zullen werkgroepen zich hierover buigen en proberen gemeenschappelijke standpunten te vinden en concrete voorschriften te formuleren. Onderwerp van onderhandeling zal ook het juridisch karakter zijn die de voorschriften zullen krijgen: richtlijn dan wel aanbeveling.

Nederlandse inzet

Het Nederlandse standpunt over het juridische karakter van de voorschriften zal afhangen van de inhoud van de voorschriften.

In principe is Nederland voorstander van gemeenschappelijke veiligheidsnormen voor nucleaire installaties. Gemeenschappelijke veiligheidsnormen moeten een toegevoegde waarde hebben en aansluiten bij het IAEA (International Atomic Energy Agency) stelsel van Safety Standards. Het vastleggen van IAEA standards in verplichtende regelgeving via een richtlijn versterkt de juridische afdwingbaarheid van deze normen. Indien de EU niet verder komt dan een stelsel van minimum vereisten dient gewaakt te worden dat daarbij de facto geen achteruitgang in vergelijking met de IAEA Standards (aanbevelingen) optreedt.

Nederland is voorstander van het op Europees niveau regelen van een systeem voor de opbouw en het beheer van ontmantelingsfondsen voor nucleaire inrichtingen. Er dient zekerheid te zijn dat er voldoende geld is voor de ontmanteling en dat geld ook goed beheerd wordt. Uitgangspunt daarbij is dat de ondernemers het geld in brengen voor het fonds (de vervuiler betaalt).

Nederland steunt voorstellen van de Europese Commissie in die zin dat er plannen moeten komen voor het probleem van het hoogradioactieve en langstralende afval. Uitgangspunt moet zijn de hoeveelheid radioactief afval te reduceren dan wel de gevaarsaspecten te verminderen. Gezocht moet worden naar de mogelijkheden om oplossingen te vinden samen met andere landen. Bij een ondergrondse berging moet het afval terugneembaar zijn. Voor landen met een geringe hoeveelheid radioactief afval, zoals Nederland, is op dit moment de constructie van een ondergrondse berging niet te rechtvaardigen.

2.3 Milieu en biodiversiteit

Inleiding

Gezonde en florerende ecosystemen zijn essentieel voor het voortbestaan van het leven op aarde. Behalve een intrinsieke waarde vertegenwoordigt biodiversiteit ook economische en sociale kansen. Met name voedselproductie, maar ook schoon water, schone lucht en schone bodem hangen nauw samen met het (voort)bestaan van intact zijnde ecosystemen, waarin levende organismen in een complexe samenhang tot elkaar staan.

Probleem is dat er op grote schaal verlies aan biodiversiteit plaats vindt, waardoor lokaal en regionaal ecosystemen uit balans raken en niet meer goed functioneren en mondiaal de soortenrijkdom snel afneemt.

Op het terrein van bodem- en grondwaterkwaliteit zijn er verschillende dossiers van belang in het kader van biodiversiteit: grondwater, waarbij het gaat om het stellen van milieukwaliteitscriteria; pesticiden, waarbij het gaat om uitbreiding van de regelgeving naar gebruik (naast toelatings- en residuenbeleid); prioritair stoffen, waarbij het gaat om emissiebeperkingen. Voor het eerst krijgt ook het mariene milieu aandacht op Europees niveau.

Biodiversiteit

De Conventie inzake Biologische Diversiteit (CBD) vormt voor het tegengaan van het biodiversiteitsverlies zowel nationaal als internationaal het belangrijkste kader. Ook in de Europese Unie zijn al veel afspraken gemaakt om hieraan bij te dragen. Wat nog veel aandacht behoeft is ten eerste de versterking en het beheer van het NATURA-2000 netwerk van de EU, dat deel uit moet gaan maken van een wereldwijd netwerk van beschermde ecosystemen van voldoende omvang en kwaliteit. Een tweede tekort is het in onvoldoende mate duurzaam gebruik van biodiversiteit in en door economische sectoren als landbouw, bosbouw, visserij, toerisme, handel en ontwikkelingssamenwerking. Ten derde is momenteel onvoldoende sprake van een billijke verdeling van de voordelen van het gebruik van biodiversiteit. Hiertoe dienen afspraken te worden gemaakt bij voorkeur in de vorm van een wereldwijd systeem waarmee de toegang tot genetische bronnen en de billijke verdeling van de voordelen ervan wordt geregeld. Tenslotte verdient ook de relatie tussen biodiversiteitsbeleid en armoedebestrijding, direct of indirect, nadere uitwerking.

Binnen de Europese Unie wordt intensief samengewerkt m.b.t. biodiversiteitsbeleid, aangezien in hoge mate sprake is van grensoverschrijdende uitdagingen:

Het kader hiervoor is de EU-Biodiversiteitsstrategie welke zich vooral richt op integratie in sectoren (landbouw, visserij, bosbouw, recreatie, ontwikkelingsamenwerking). Eind 2005 wordt een Mededeling van de Commissie over biodiversiteit verwacht, waarin acties om het verlies aan biodiversiteit te stoppen worden geprioriteerd, in navolging op de Malahide (voorjaar 2004) en Bergen-op-Zoom (najaar 2004) conferenties. In het kader van de besluitvorming over de Financiële Perspectieven 2007-2013 speelt bovendien nog de vraag over de wijze waarop financiële ondersteuning voor het Natura 2000 netwerk vormgegeven en georganiseerd zal worden.

De EU is verder een belangrijk voorportaal voor het mondiale werk van de lidstaten.

Nederlandse inzet in de komende periode

Nederland werkt met anderen aan een structurele ombuiging van het wereldwijde verlies aan biodiversiteit. De Conventie inzake Biologische Diversiteit (CBD) vormt hiervoor zowel nationaal als internationaal het belangrijkste kader.

Meer specifiek kunnen de actuele Nederlandse prioriteiten als volgt worden samengevat:

- Overkoepelend: uiterlijk in 2010 moet het verlies van biodiversiteit tot staan zijn gebracht (opvolging Gothenburg-doelstelling EU in het kader van de WSSD)
- Uitwerking van NATURA2000 tot een volwaardig ecologisch netwerk, deel uitmakend van het Pan-Europese Ecologische Netwerk en – uiteindelijk – een mondiaal ecologisch netwerk. (inclusief mariene gebieden)
- Versterking van integratie van biodiversiteit in andere beleidsterreinen, in het bijzonder landbouw, visserij, infrastructuur en ruimtelijke ordening, o.a. door de ontwikkeling van nieuwe instrumenten (bijv. economische instrumenten)
- Streven naar extra financiering voor biodiversiteitsprogramma's in Oost-Europa en ontwikkelingslanden: duurzaam gebruik, capaciteitsopbouw

Grondwater

In de Kaderrichtlijn Water is bepaald dat de huidige Grondwaterrichtlijn in 2013 wordt ingetrokken. Deze intrekking zou ertoe leiden dat een deel van het op Europees niveau vastgestelde beschermingsniveau dan zou wegvallen. Europese regelgeving gericht op de bescherming van het grondwater is van belang in verband met grensoverschrijdende watervoerende lagen en oppervlaktewateren, het Europees (bouw)stoffenbeleid, het gemeenschappelijk landbouwbeleid en het bevorderen van een 'level playing field' binnen de EU voor economische activiteiten die kunnen leiden tot verontreiniging van het grondwater. Tijdens de onderhandelingen over de Kaderrichtlijn Water is afgesproken dat het vastleggen van Europese normen voor grondwaterkwaliteit en criteria voor de beoordeling van de chemische toestand van grondwaterlichamen, alsmede het identificeren en ombuigen van trends (aanhoudende stijging van concentratie van vervuilende stoffen in het grondwater) nader wordt uitgewerkt in een nieuwe Grondwaterrichtlijn. Hierin moeten nadere bepalingen worden opgenomen inzake het voorkómen en beheersen van grondwaterverontreiniging.

Met de nieuwe Grondwaterrichtlijn, zoals voorgesteld door de Commissie, wordt enerzijds invulling gegeven aan de hiervoor genoemde normen en criteria en wordt anderzijds het gat opgevuld dat zou ontstaan als de huidige Grondwaterrichtlijn in 2013 wordt ingetrokken.

Door de Commissie is in september 2003 een voorstel ingediend voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake de bescherming van grondwater tegen verontreiniging. De eerste lezing van het voorstel is inmiddels afgerond (bij de Milieuraad in juni 2005). Aannee van de richtlijn door Europees Parlement en Raad zal mogelijk eind 2005 of begin 2006 plaats hebben.

Nederlandse inzet de komende periode

Nederland verwelkomt het voorstel en is in het bijzonder positief ten aanzien van de ruimte die het voorstel aan lidstaten laat voor een nadere invulling die rekening houdt met de regionale grondwatersituatie. Dit betreft zowel het vaststellen van drempelwaarden (milieukwaliteitscriteria voor grondwater), als de trendanalyse van waarnemingen.

Nederland stelt zich op het standpunt dat de richtlijn in overeenstemming moet zijn met het beschermingsniveau van de Kaderrichtlijn, de bestaande Grondwaterrichtlijn en andere relevante richtlijnen. Grondwater en grondwaterbescherming zijn voor Nederland immers belangrijke onderwerpen. In de eerste plaats is grondwater de belangrijkste bron voor de drinkwater-voorziening. Daarnaast is grondwater een essentiële factor voor de instandhouding van aquatische en terrestrische ecosystemen en een productiefactor voor de landbouw. Het beschermingsniveau van het grondwater mag dan ook niet verslechteren t.o.v. de huidige regelgeving.

Nederland heeft in de Raadsfase, gesteund door het merendeel van de andere Lidstaten, met succes ingezet op de afleiding en toepassing van drempelwaarden en op een realistische verplichting ter voorkoming van indirecte lozingen van bepaalde antropogene risicostoffen.

Europese Mariene strategie (EMS)

De milieuproblemen van de Europese zeeën en kustgebieden zijn verschillend van aard. We hebben te maken met verontreiniging door gevaarlijke stoffen, eutrofiëring, chronische olieverontreiniging, radioactieve stoffen, afval, ongelukken op zee, en de impact van maritiem vervoer, offshore, windmolenparken en visserij. Samenhangend en integraal beleid op dit terrein bestaat thans niet in de EU. Wel zijn er regionale verdragen (Helcom, Ospar, Barcelona) waarin voor afzonderlijke zeeën afspraken zijn gemaakt tussen de betrokken landen. Daarnaast is er regelgeving voor aparte onderwerpen, maar deze is niet geïntegreerd.

De Commissie heeft thans voorgesteld om te komen tot een Europese Mariene Strategie (EMS). Doel is door middel van deze strategie een meer uniform beschermingsniveau voor alle Europese zeeën te bewerkstelligen en een balans aan te brengen tussen bescherming en gebruik. De ecosysteembenadering speelt daarbij een belangrijke rol. Specifiek voor de Noordzee zijn enkele niet-duurzame visserijtechnieken en de overcapaciteit in visserij knelpunten, waarbij onder andere via de EMS wordt getracht dit te herstellen. Daarnaast vormen ook het toenemende aantal claims op gebruiksfuncties en het niet realiseren van een aantal doelstellingen op het land een bedreiging voor het mariene milieu.

De Europese Mariene Strategie zal naar verwachting door de Commissie in het najaar van 2005 verschijnen. Na de zomer zal er dan onderhandeld gaan worden over een nieuw (aanvullend) juridisch regime.

Een andere ontwikkeling die voor de EMS van belang is is het nieuwe groenboek inzake maritiem beleid, recent opgestart vanuit DG Visserij en Maritieme Zaken. Het is belangrijk dat vanuit de Commissie en de lidstaten wordt aangestuurd op synergie tussen beide exercities. De EMS wordt door DG Milieu beoogd als milieupijler voor het groenboek, dat zich daarnaast op de economische en maatschappelijke aspecten zal richten.

Nederlandse inzet de komende periode

Nederland steunt de opstelling van een Europese Mariene Strategie, mits deze strategie een duidelijke meerwaarde heeft boven reeds bestaande regionale organisaties (zoals OSPAR).

Wel is Nederland van mening dat duidelijker en concreter aangegeven dient te worden wat het verband is tussen de maatregelen die zijn vastgelegd in OSPAR-verband en in verband met de Kaderrichtlijn Water (KRW) enerzijds en de maatregelen die eventueel voortvloeien uit de EMS anderzijds. Een daarvan is dat OSPAR niet gemachtigd is om voor visserij en scheepvaart maatregelen te treffen en EMS wel. Het ontwikkelen van vergelijkbare, maar op onderdelen verschillende, instrumenten onder OSPAR, KRW en EMS moet worden voorkomen omdat dit leidt tot problemen in de implementatie en in de uitvoeringspraktijk.

Uitgangspunt van de strategie moet zijn de duurzame ontwikkeling op zee, hetgeen niet alleen bescherming van het mariene milieu betekent, maar zeker ook het duurzaam gebruik van de zeeën.

Nederland ziet het versterken van synergie en samenhang binnen het EU-beleid en tussen de EU en andere conventies als belangrijke doelstelling en meerwaarde van een mariene strategie. Deze synergie kwam in de aankondiging van de strategie nog onvoldoende uit

de verf omdat mondiale, regionale en EU-doelen naast elkaar werden 'opgesomd' zonder dat daartussen een relatie is gelegd.

Dit dossier valt overigens onder primaire verantwoordelijkheid van mijn collega van V&W.

Thematische strategie pesticiden

Teneinde het effect van pesticiden op mens en milieu verder terug te dringen en een meer duurzaam gebruik van pesticiden te bewerkstelligen zal de Commissie in 2005 met een thematische strategie voor duurzaam gebruik van pesticiden komen (TSUP). Dit beleid zal doorwerken in de aankomende herziening van bestaande regelgeving en in toekomstige regelgeving (kaderrichtlijn bestrijdingsmiddelen).

De huidige Europese regelgeving kent twee richtlijnen die zich richten op bestrijdingsmiddelen. Het gaat hierbij om richtlijnen voor het toelatingsbeleid voor respectievelijk gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Echter, in praktijk hangen risico's in zeer grote mate af van de wijze van toepassing van dergelijke middelen (hoe, hoe niet, hoeveel, wanneer, etc). De pesticidenstrategie gaat zich juist op dit deel richten.

In Nederland gelden diverse voorschriften die zich op de gebruiksfase richten zoals opleidingseisen en registratievoorschriften. Met verwijzing naar "gelijk speelveld" worden deze echter deels bestreden door het bedrijfsleven.

De strategie beoogt een aanzet te zijn tot aanvullende regelgeving waarin ook voorwaarden worden gesteld aan de gebruiksfase. Daarnaast zal de strategie ingaan op vermindering van de inzet van chemische middelen door stimuleren van geïntegreerde teelt en biologische landbouw. Hiermee zou de harmonisatie verbeterd worden en een grote stap worden gezet naar een gelijk speelveld. Ook zal een aanzet worden gegeven om te komen tot een alternatieventoets. De uitwerking hiervan wordt voorzien in de nieuwe verordening gewasbeschermingsmiddelen.

De strategie zal in het najaar 2005 verschijnen. De datum is gekoppeld aan de aanpassing van de nieuwe verordening inzake gewasbeschermingsmiddelen. De Commissie zal elementen uit de strategie in deze verordening verwerken waarbij wel de beperking geldt dat deze verordening zich slechts richt op het toelatingsbeleid. De overige elementen zullen naar verwachting worden opgenomen in een Kaderrichtlijn bestrijdingsmiddelen.

Nederlandse inzet in de komende periode

Nederland streeft naar een hoog beschermingsniveau (voor arbo, volksgezondheid en milieu) op Europees niveau. Inzet daarbij is om tenminste het niveau en de voorwaarden vast te leggen die nu in Nederland gelden inzake bijvoorbeeld opleidingseisen, registratieverplichtingen en geïntegreerde teelt.

De grotere mate van harmonisatie op tenminste een minimumniveau is toe te juichen. Deze zal leiden tot meer eenduidigheid binnen de Europese Unie en zal risico's voor gezondheid en milieu beperken. Mocht het minimumniveau echter onder het huidige nationale niveau uitkomen, dan is het van belang dat in de nieuwe regelgeving ruimte voor nationaal beleid wordt gecreëerd.

Life+/Structuurfondsen

De Financiële Perspectieven (EU) 2007-2013 worden vastgesteld in de Europese Raad van Regeringsleiders. Deze heeftjl. 16-17 juni geen overeenstemming kunnen bereiken over de omvang van de belangrijkste posten, met name de Structuur- en Cohesiefondsen en het Fonds voor Plattelandsontwikkeling. Aangezien de uitgaven voor de eerste pijler van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid reeds vastliggen, is dan ook de omvang van LIFE+ op grond van ca. €2 miljard over de periode 2007-2013, vastliggen.

Nadere invulling van al deze fondsen, inhoudelijk en programmatisch in de vorm van concept-verordeningen, wordt momenteel uitonderhandeld in een parallel traject in Brussel. Hierover bestaan tussen de lidstaten nog grote meningsverschillen. In de loop van 2005/6 moet dit werk gereed zijn. De verordeningen moeten op 1 januari 2007 in werking treden en de Lidstaten moeten vóór die tijd ook nog nationaal diverse programma's opstellen.

Het nieuwe Financieel Instrument voor het Milieu, kortweg aangeduid als LIFE+, gaat zich vooral richten op communicatie, kennisoverdracht, en het monitoren van de uitvoering van milieu- en natuurbeleid.

De Lidstaten zijn het nog niet eens over het voorstel van de Europese Commissie voor LIFE+.

Er bestaat scepsis over het voorstel van de Europese Commissie voor "delegatie" van de uitvoering van om en nabij 75% van LIFE+ aan Lidstaten. Dat zou betekenen dat LIFE+ weer uiteenvalt in 25 nationale programma's en dat de last van uitvoering van dat geheel weer wordt teruggeschoven op de schouders van de Lidstaten.

Ook is technologische innovatie voor milieubeheer gewenst. In de vorige budgetperiode steunde LIFE III dan ook technologische innovaties in de vorm van demonstratieprojecten. In de budgetperiode 2007-2013 moet dit soort projecten onder het Kaderprogramma voor Concurrentiekracht en Innovatie (CIP) gaan vallen voor zover niet onder LIFE+.

Met name de meer Oostelijke en Zuidelijke Lidstaten en het Europees Parlement vrezen dat de uitvoering van Natura 2000 tussen wal en schip zal vallen, als LIFE+ niet langer is te benutten voor aankoop en beheer van natuurterreinen. Deze partijen wensen daarom ook een substantieel grotere enveloppe (omvang) van LIFE+. Het is te betwijfelen of de Europese Raad bereid is de omvang van LIFE+ voor de periode 2007-2013 aanzienlijk groter dan genoemde €2 miljard vast te stellen. Het Europees Parlement wenst een enveloppe van maar liefst €21 miljard voor het netwerk van natuurgebieden (Natura

2000) in Europa ten laste van structuur- cohesie- en plattelandsontwikkelingsfondsen alsmede LIFE+ . In het voorstel van het EP zou de omvang van LIFE + toenemen tot meer dan €9 miljard. Het is niet duidelijk hoe de wensen van het Europees Parlement met de huidige voorstellen van de Commissie te rijmen zijn.

Uitgaven voor milieu- en natuurbeleid van grotere orde, die meer het karakter van een investering hebben, dienen in de komende budgetperiode (2007-2013) plaats te vinden uit de Structuur- en Cohesiefondsen van de Europese Unie. Hieronder zouden ook (althans gedeeltelijk) de Natura 2000-uitgaven gebracht kunnen worden.

Deze Structuur- en Cohesiefondsen (CF, ESF, EFRO) van de Europese Unie zijn bedoeld om gebieden met een economische achterstand te steunen in de economische ontwikkeling, om regionale concurrentiekracht te bevorderen en om de Europese territoriale samenwerking te stimuleren. Daarbinnen bestaat ruimte voor maatregelen op het gebied van leefbaarheid en omgevingskwaliteit. Investeringen voor aankoop en onderhoud van natuurgebieden (i.h.b. die als aangewezen onder de Vogel- en Habitatrichtlijn) moeten hier ook mogelijk zijn.

Tot slot is ook het Plattelandsfonds beschikbaar voor uitgaven op het gebied van natuur- en milieubeheer. Daar moet echter de eindbegunstigde agrariër zijn.

Nederlandse inzet in de komende periode

1. Nederlandse inzet is erop gericht de milieu- en natuurcomponent een geëigende plaats te geven binnen de prioriteiten van de Structuurfondsen. Nederland zet erop in de mogelijkheid te creëren dat de uitvoering van Natura 2000 onder de Structuur- en Cohesiefondsen) tot uiting kan komen. Tevens is de Nederlandse inzet erop gericht de uitgaven voor het beheer van de Ecologische hoofdstructuur mede via het Plattelandsfonds te financieren. Daarnaast is de inzet van Nederland erop gericht garanties voor de inpassing van demonstratieprojecten milieutechnologie (voorheen onder LIFE III, nu niet meer onder LIFE+) in het komende kaderprogramma voor Concurrentie en Innovatie (CIP) te verkrijgen.
2. Tot slot zou Nederland de Europese meerwaarde van de programma's onder LIFE+ graag verduidelijkt zien, in het licht van de beoogde "delegatie" van de uitvoering van het grootste deel van dit programma aan de Lidstaten.

Prioritaire stoffen

Als onderdeel van de uitwerking van de Kaderrichtlijn Water (KRW) heeft de Commissie de opdracht te werken aan een voorstel voor een dochterrichtlijn voor het waarborgen van een goede chemische toestand van het water. De Commissie zal dit doen door voor de prioritaire stoffen waterkwaliteitsdoelstellingen vast te leggen, alsmede emissiebeperkende maatregelen en monitoringvoorschriften. Het voorstel van de dochterrichtlijn zal slechts in beperkte mate

maatregelen op communautair niveau en koppelingen met het EU-stoffenbeleid bevatten. Lidstaten worden geacht dit zelf grotendeels te regelen op basis van nationale wetgeving.

De fase van consultatie van Lidstaten, stakeholders etc is afgesloten; de Commissie is voornemens om in najaar 2005 het voorstel te publiceren.

Het dossier Prioritaire Stoffen onder de KRW vertoont raakvlakken met aantal andere Europese dossiers op het vlak van het Europees en internationaal stoffenbeleid, het Europees registratiebeleid en het bestrijdingsmiddelenbeleid. Het is belangrijk dat vanuit de Commissie en de lidstaten wordt aangestuurd op consistentie en synergie tussen de verschillende dossiers.

Dit dossier valt onder primaire verantwoordelijkheid van mijn collega van V&W.

Nederlandse inzet in de komende periode

Nederland blijft inzetten op verantwoorde en handhaafbare kwaliteitsdoelstellingen, alsmede een koppeling tussen Europese kwaliteitsdoelstellingen en Europese emissiereducerende maatregelen (Europees level playing field). Nederland zal een pro-actieve rol op dit dossier blijven vervullen. Daarbij is van belang dat:

1. Gestreefd wordt naar het alsnog opnemen van emissiereducerende maatregelen op Gemeenschapsniveau in de dochterrichtlijn. Met name van belang is de behoefte om Europese milieukwaliteitsdoelstellingen te bereiken met Europese emissiereducerende maatregelen, oftewel 'niet dweilen met de Europese kraan open'.
2. De juridische en beleidsmatige implicaties worden verkend, indien er op 22 december 2006 geen voorstel voor een dochterrichtlijn ligt. In de KRW is opgenomen dat indien er voor 22 december 2006 geen overeenstemming bereikt is ten aanzien van deze dochterrichtlijn de lidstaten zelf kwaliteitsdoelstellingen en maatregelen voor prioritaire stoffen dienen vast te stellen. De totstandkoming van een dochterrichtlijn heeft de voorkeur boven deze terugvaloptie, omdat normen dan in ieder geval communautair worden vastgelegd.

2.4 Milieu en economie

Inleiding

Milieu(beleid) wordt in het huidige tijdsgewricht regelmatig gepresenteerd als een belemmering voor economische groei, werkgelegenheid en concurrentiekracht. Vanuit die visie kan niet alleen weerstand opkomen tegen het treffen van milieumaatregelen, maar bovendien wordt zo het vraagstuk van economische groei op een niet-duurzame en op termijn contraproductieve manier benaderd.

We willen dat onze economie groeit zonder de belasting van het milieu verder op te voeren. Investeren in slimme en schone innovatie loont. Wie zuinig omgaat met grondstoffen en energie, produceert goedkoper, ontziet het milieu, blijft de concurrentie voor en wordt minder kwetsbaar voor ontwikkelingen op de grondstof- en energiemarkten. Slimme en schone technologieën kunnen tot nieuwe afzetmarkten voor nieuwe en betere producten leiden. Milieu als kans voor economie én milieu dus ook voor de export. De ontwikkeling richting ‘Clean, Clever, Competitive’ geeft de EU in potentie een belangrijk competitief voordeel ten opzichte van andere economische machtsblokken op de wereldmarkt. Nederland wil deze kansen optimaal benutten. Dat gebeurt bijvoorbeeld door: vergroening van zijn belastingstelsel, groene overheidsaankopen, betere beschikbaarheid van risico-kapitaal of het toepassen van marktmechanismen zoals emissiehandel. De vervuiler betaalt of laat zich door fiscale voordelen prikkelen tot milieuvriendelijk werken. Bedrijven kunnen handelen in emissierechten of investeren in producten en productieprocessen die het milieu minder belasten.

De ont koppeling van milieudruk en economische groei speelt ook een sleutelrol bij het tot staan brengen van klimaatverandering.

Een andere relatie tussen milieu en economie ligt in het blijvend beschikbaar zijn van hulpbronnen voor economische productie en vereist een goed beheer van deze bronnen. Dit beheer krijgt zowel vorm in specifiek beleid gericht op bijvoorbeeld water, bodem, biodiversiteit, dat in een ander hoofdstuk ter sprake komt, als in een integraal en strategisch hulpbronnenbeleid, waarop hieronder wordt ingegaan. Ook het verantwoord omgaan met afval, met het oog op een zo hoog mogelijke preventie en hergebruik, hang hiermee samen.

Lissabon strategie/ milieu als kans

Met de tussentijdse evaluatie van de Lissabonstrategie in het vizier, is tijdens het Nederlands voorzitterschap ingezet om milieu als kans voor economische groei en banen te presenteren (‘Clean, Clever, Competitive’). Dat is goed gelukt. De Europese regeringsleiders hebben tijdens hun ontmoeting op de Voorjaarsraad in maart 2005 onderschreven dat eco-efficiënte innovaties positief kunnen bijdragen aan een sterkere concurrentiekracht van de Europese economie. Eco-efficiënte innovaties dragen daarmee bij aan het behalen van de Lissabondoelstelling om van Europa de meest dynamische en concurrerende kenniseconomie ter wereld te maken. De afspraak is deze kansen zo veel mogelijk te benutten.

Het komt er nu op aan een mix van concrete maatregelen in te zetten om eco-efficiënte innovatie in eigen land en in Europa te stimuleren. Om te komen tot concrete afspraken

wordt op Europees niveau ook gewerkt aan een partnerschap met het bedrijfsleven, de Europese Commissie, NGO's en andere EU-lidstaten.

De Europese Commissie, onder leiding van Barroso, heeft economische groei centraal gesteld. Zoals hierboven al is aangegeven, heeft de Voorjaarsraad in maart 2005 in zijn conclusies over de Mid Term Review van de Lissabonstrategie de focus gelegd op economische groei en werkgelegenheid. Daarbij is de positieve bijdrage erkend van eco-efficiënte innovaties aan economische groei en werkgelegenheid.

Nu komt het aan op de uitvoering van de Lissabonagenda. De Europese Commissie heeft daartoe onlangs haar voorstel uitgebracht met geïntegreerde richtsnoeren voor groei en banen 2005-2008. Op basis van de richtsnoeren zal de Commissie een communautair actieprogramma opstellen en worden de Lidstaten geacht dit najaar met een Nationaal Actieprogramma Lissabon te komen dat drie jaar geldig is. Daarin moeten de concrete acties komen te staan voor de periode tot en met 2008. Ieder jaar dienen de Lidstaten over de voortgang van de implementatie van deze acties te rapporteren.

Het stimuleren van eco-efficiënte innovatie vormt één van de Lissabon-acties. Het rapport-Kok heeft hiervoor een reeks van aanbevelingen gedaan, zoals vergroening aankoopbeleid, beter beschikbaarheid risicokapitaal, afschaffen onduurzame subsidies, fiscale incentives. Ook pleitte het rapport Kok voor het opstellen van nationale plannen voor de implementatie het Milieutechnologie Actie Plan (ETAP). ETAP is een strategisch plan dat een reeks van acties formuleert die een brede toepassing van innovatieve duurzame technologie (kortweg: milieutechnologie) moeten bevorderen met het oog op het realiseren van de Lissabonagenda (voor uitgebreidere toelichting op ETAP zie hieronder). Een belangrijk instrument om de acties uit dit plan te realiseren, vormt de onlangs verschenen Commissiemededeling voor het Concurrentie en Innovatie Programma. De Commissie heeft voorgesteld voor dit programma 2,4 miljard euro uit te trekken. Uiteraard moet hier ook het Commissievoorstel voor het 7^e Kaderprogramma voor Onderzoek en Ontwikkeling genoemd worden.

Nederlandse inzet in de komende periode

Er wordt verder gewerkt aan de verstevigde verankering binnen de Lissabonagenda van milieu als kans voor economische groei en werkgelegenheid ("Clean, Clever, Competitive"). Ook richten de inspanningen zich op een versterking van de link tussen de Lissabonstrategie en de Europese Duurzaamheidsagenda, die eind 2005 herzien zal zijn.

De concrete acties omvatten in het bijzonder:

- De boodschap 'Milieu als kans' op de nationale en Europese politieke agenda houden;
- Eco-efficiënte innovatie (en de evrtaling daarvan in concrete maatregelen) moeten onderdeel uitmaken van de nieuwe Lissabonrichtsnoeren;
- op nationaal en Europees niveau concrete invulling te geven aan de stimulering van eco-efficiënte innovaties door middel van instrumenten zoals in het rapport Kok staan: onder meer vergroening aankoopbeleid, beter beschikbaarheid risicokapitaal, afschaffen onduurzame subsidies, fiscale incentives. Relevant daarbij zijn ook de nationale plannen voor de uitvoering van de Europese Milieutechnologie Actie Programma (ETAP). De Milieuraad heeft Lidstaten

opgeroepen om deze plannen als onderdeel van het Nationale Actieprogramma op te nemen.

- uitwerking van het partnerschap Clean, Clever, Competitive met het bedrijfsleven, de Europese Commissie, NGO's en andere EU-lidstaten.

ETAP (Concurrentie en Innovatie Programma en 7^e Kaderprogramma Onderzoek)

ETAP (Environmental Technology Action Plan) is een strategisch plan dat een reeks van acties formuleert die een brede toepassing van innovatieve duurzame technologie (kortweg: milieutechnologie) moeten bevorderen met het oog op het realiseren van de Lissabonagenda. Dit vraagt dat er meer aandacht en financiering komt voor marktintroductie en brede verspreiding van milieutechnologie in de markt. Nu blijft de aandacht voor milieutechnologie veelal in het onderzoek- en ontwikkelingsstadium steken. Voor de bevordering van de toepassing zijn nieuwe instrumenten nodig. Het demonstreren van nieuwe technologie en het introduceren in de markt vergt enorme investeringen. Zonder adequate steun van de overheid vallen investeringsbeslissingen vaak in het nadeel van nieuwe technologie uit. De medefinancieringsinstrumenten voor onderzoek en ontwikkeling lenen zich niet voor de de fasen daarna. Binnen ETAP wordt dan ook nagegaan of er nieuwe Europese (en nationale) instrumenten kunnen worden ontwikkeld die het risico voor de ondernemer kunnen verlagen bij de stap naar de markt.

Voor het uitvoeren van de noodzakelijke acties binnen ETAP en het verder ontwikkelen van instrumenten voor de toepassing van milieutechnologie wordt o.a. gebruik gemaakt van bestaande en in ontwikkeling zijn de Europese instrumenten.

Zo zal vanaf 2007 de opvolger van het 6^e Kaderprogramma voor Onderzoek en Ontwikkeling, KP7, nadrukkelijk aandacht besteden aan de ontwikkeling van milieutechnologie. In het nieuwe kaderprogramma voor Concurrentie en Innovatie, CIP, krijgt milieutechnologie aandacht in het onderdeel dat met name het MKB gaat ondersteunen in een innovatievere en eco-efficiënte bedrijfsvoering. Ook het nieuwe LIFE-programma, LIFE+, speelt een belangrijke rol die vooral gericht is op de kennisverspreiding en uitwisseling van best practice op milieutechnologiegebied. De financiering van KP7, CIP en LIFE+ is deel van Agenda 2007. De inhoudelijke programmering op hoofdlijnen van KP7 en CIP is aan de Concurrentiekrachtraad (vermoedelijk komend jaar).

Naast integratie van de ETAP-strategie in relevante programma's worden tal van initiatieven op Europees niveau ontplooid ter uitvoering van ETAP, waaronder het oprichten van technologie-platforms en de herziening van het milieusteunkader.

Nederlandse inzet in de komende periode

- De Nederlandse inzet in Brussel is erop gericht de programma's die mede uitvoering geven aan ETAP goed op elkaar aan te laten sluiten. Het gaat dan om KP7, CIP en LIFE+. Die programma's dienen een logische invulling te geven aan Europese ondersteuning van het gehele innovatietraject.
- Verder neemt Nederland veel initiatieven voor de uitvoering van diverse acties in ETAP. Zo is samen met Zweden een systeem ontwikkeld voor de keuze van projecten die zich lenen voor de uitwisseling van best practice. In 2004 is tijdens de Europese Green week een expositie terzake georganiseerd. Nederland heeft tijdens het EU-voorzitterschap het initiatief genomen om meer uitwisseling tussen de Europese lidstaten te krijgen op het gebied van financiële instrumenten voor innovatieve duurzame technologie-ondersteuning. Daartoe heeft Nederland een startbijeenkomst georganiseerd. Momenteel loopt een intensieve uitwisseling van de ervaringen met financiële instrumenten tussen Frankrijk, Spanje en Oostenrijk.
- Uitvoering van ETAP wordt als onderdeel opgenomen in het Nationale Actie Programma Lissabon dat in het najaar van 2005 gereed moet zijn.

Klimaat

Het kabinet is bezorgd over het klimaatprobleem en zet zich in op het voorkomen van door de mens veroorzaakte gevaarlijke klimaatverandering op de langere termijn conform de doelstelling van het VN Klimaatverdrag en het aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering. Op EU-niveau is het doel van het verdrag vertaald naar de volgende ambitie: de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur aan het aardoppervlak ten opzichte van pre-industrieel niveau dient beperkt te blijven tot maximaal 2 graden Celsius. Om de twee-gradendoelstelling binnen bereik te houden is het noodzakelijk dat de mondiale emissies van broeikasgassen binnen 2 decennia stabiliseren en in 2050 met 15 tot 50% worden teruggebracht ten opzichte van 1990. De grote marge in deze cijfers wordt veroorzaakt door wetenschappelijke onzekerheden met name wat betreft de klimaatgevoeligheid. Als ontwikkelingslanden in eerste instantie nog ruimte wordt geboden om hun emissies te verhogen, betekent dit dat ontwikkelde landen zouden moeten uitgaan van reductiepercentages van 15-30% in 2020 en 60-80% in 2050 ten opzichte van de referentie jaren in het Kyoto-protocol.

Dit zijn aanzienlijke inspanningen, die alleen kunnen worden gehaald als er een internationaal regime wordt ontwikkeld met een zo breed mogelijke dekking (belangrijke landen, sectoren en gassen) en gebruik wordt gemaakt van alle mogelijke mitigatie-opties en instrumenten. De Voorjaarsraad, de Milieuraad, de Energieraad en de Concurrentiekrachtraad hebben bovenstaande uitgangspunten voor verdergaand klimaatbeleid geformuleerd. Dit is mede gebeurd op basis van een rapport van de Europese Commissie over de kosten en baten van het klimaatbeleid. De conclusies van de raden vormen enerzijds een basis om met landen buiten de EU in contact te treden met

betrekking tot het maken van afspraken voor de periode na 2012 en anderzijds een basis om binnen de EU verdergaand beleid en maatregelen te ontwikkelen. Met de politieke verklaring en het actieplan van Geneëgles op 8 juli bevestigt ook de G8 de urgentie om het door de mens veroorzaakte klimaatprobleem binnen het kader van het Klimaatverdrag aan te pakken.

Het Kyoto-protocol dat op 16 februari 2005 in werking is getreden is slechts een bescheiden stap. Het is belangrijk dat verdergaande internationale actie wordt ondernomen. De Europese Gemeenschap en de lidstaten trekken in dit dossier nauw samen op, zowel in de mondiale onderhandelingen als in de Europese uitvoering van de verdragen. De Europese Gemeenschap heeft in Kyoto een gezamenlijke reductiedoelstelling op zich genomen (8% reductie ten opzichte van 1990, te meten tussen 2008 en 2012), die later verdeeld is over de lidstaten. Om internationaal een geloofwaardige partner te zijn is veel Europees beleid gericht op het halen van de Kyoto-doelstelling. Het emissiehandelssysteem voor bedrijven dat in 2005 van start is gegaan springt het meest in het oog. Daarnaast is er een Europees klimaatprogramma waaronder de Gemeenschap en de Lidstaten gezamenlijk EU beleid ontwikkelen ter uitvoering van de klimaatafspraken. Onder dit Europese klimaatprogramma zijn/worden regels ontwikkeld voor onder meer F-gassen, eco-design, energie-efficiëntie, luchtvaart, energie-prestatienormen in de gebouwde omgeving en biobrandstoffen. De broeikasgasemissies in de EU bevinden zich nu onder het niveau van 1990 (6% onder het niveau van 1990 in 2004). Daarmee ligt de EU redelijk op koers om de Kyotodoelen te halen.

Nederlandse inzet in de komende periode

- Voldoen aan de verplichtingen van het VN-Klimaatverdrag en het Kyoto-protocol: inzetten op het halen van de Nederlandse en de EU reductiedoelstellingen onder het Kyoto-protocol, mede door middel van Europese regelgeving onder het Europese klimaatprogramma; voldoen aan de politieke verklaring van Bonn ten aanzien van financiering van klimaatassistentie aan ontwikkelingslanden; rapporteren en uitwisselen van informatie over beleid en maatregelen; aantonen in rapporten dat Nederland en de EU vooruitgang boeken met de Kyoto-afspraken (ter bespreking op COP/MOP-2 in 2006);
- Verder bouwen aan het instrumentarium onder het Klimaatverdrag: onderzoeken van opties en ontwikkelen van nieuw beleid voor verdergaande maatregelen na 2012;

- Via formele en informele weg het klimaatprobleem mondiaal hoger op de agenda krijgen. In het formele circuit vond in mei 2005 een Seminar plaats voor regeringsexperts onder het VN Klimaatverdrag om onder andere over de toekomst van het klimaatbeleid te praten, waaraan de EU een belangrijke bijdrage beoogt te leveren. Op COP/MOP-1 (eind 2005, Montreal, Canada, tegelijk met COP-11) worden de uitvoeringsafspraken van het Kyoto-protocol bevestigd. COP-11 zou verdergaande stappen moeten formuleren, bij voorkeur in de vorm van een mandaat voor de uitwerking van een nieuw regime voor internationaal klimaatbeleid na 2012. In het informele circuit vinden overleggen plaats op niveau van bewindslieden en ambtenaren.
- Tegelijkertijd en ter ondersteuning van het VN spoor moeten ook andere mogelijkheden tot verdergaande samenwerking worden gezocht om te zorgen dat klimaatbeleid meer wordt meegenomen in de besluitvorming op andere beleidsterreinen; ook dient dit spoor om aan te sluiten bij de belangen van andere landen, om deze landen te bewegen om deel te nemen aan een toekomstig klimaatregime, bijvoorbeeld door te wijzen op de synergie tussen klimaat- en luchtkwaliteitsbeleid.

Thematische strategie natuurlijke hulpbronnen – Europees materialenbeleid

De Europese Commissie werkt op dit moment aan een thematische strategie over natuurlijke hulpbronnen, die overigens nauw zal samenhangen met de thematische strategie preventie en recycling van afval. Vanuit Nederland is altijd benadrukt dat deze beide strategieën zoveel mogelijk geïntegreerd behoren te worden. De Europese Commissie heeft ook aangegeven deze twee strategieën in samenhang te willen zien.

Het doel van de strategie is het bereiken van absolute ont koppeling binnen 30 jaar. *De Mededeling* die hierover al verschenen is richt zich hoofdzakelijk op milieuproblemen veroorzaakt door het gebruik van niet-vernieuwbare hulpbronnen, maar constateert dat schaarste aan vernieuwbare hulpbronnen ook een groot probleem vormt.

Het doel van een Europees materialenbeleid is om de milieu-impacts van grondstoffengebruik te reduceren van wieg tot graf, ongeacht het land waar die milieu-impacts zich voordoen, zodat er een ont koppeling bewerkstelligd wordt tussen die milieu-impacts van grondstoffen en de groei van de economie". Er bestaat een breed gedragen inzicht dat het gebruik van materialen tot milieuproblemen kan leiden. Tenslotte moet alles wat aan materialen binnenkomt, immers vroeg of laat de economie weer verlaten als afval of emissies, aangezien een onbepert herhaalde recycling van stoffen niet mogelijk is. Daarnaast resulteert de consumptie van materialen en energie in uitputting van grondstoffen.

Er is daarom een groeiende aandacht voor het voeren van een zogenaamd economiebreed materialenbeleid; een geïntegreerde aanpak rondom materialen of natuurlijke hulpbronnen ontbreekt namelijk op dit moment.

Voor het formuleren van materialenbeleid is het van belang een onderscheid te maken tussen niet-hernieuwbare grondstoffen enerzijds, en hernieuwbare anderzijds. De uitputting van niet-hernieuwbare grondstoffen, zoals metalen, is een economisch probleem en geen milieuprobleem. De effecten van winning van niet-hernieuwbare grondstoffen vormen wel een milieuprobleem, maar de vraag is of een materialenbeleid daarvoor een instrument zou kunnen leveren. Uitputting van hernieuwbare grondstoffen, zoals hout en vis, vormt eveneens een milieuprobleem. Hoe een materialenbeleid daaraan zou kunnen bijdragen, is op dit moment niet helder. Thans bestaat er geen Europees geïntegreerd grondstoffen- of materialenbeleid.

Bij de voorbereiding van deze strategie is naar voren gekomen dat deze in de kern niet over milieubeleid gaat maar over economisch en landbouwbeleid: het gaat om voorzieningszekerheid van energie, voedsel en industriële grondstoffen. Kortom het gaat over mondiale economische verschuivingen en over globalisering, niet of nauwelijks over milieu.

Tevens is tijdens de voorbereiding duidelijk geworden dat het grootste milieueffect van materiaalstromen in Europa binnen de landbouw ligt. Daarmee wordt duidelijk dat voor een succesvolle strategie de samenwerking met andere DG's binnen de Commissie (DG Landbouw, maar ook DG Ondernemingen als het gaat om grondstofvoorziening) essentieel is.

Zoals het er nu naar uitziet zal er voorlopig geen regelgeving voortvloeien uit de strategie. Wel is het voornemen van de Commissie de Lidstaten om de vrijwillige opstelling van plannen te vragen, waarin moet worden beschreven hoe zij absolute ontkoppeling denken te bereiken binnen genoemde periode van 30 jaar.

Hoe de strategie er uiteindelijk uit zal gaan zien en wat de Commissie er verder mee beoogt is nog niet geheel duidelijk. Het onderwerp heeft namelijk vele economische en internationale aspecten die veel verder gaan dan alleen milieu. Daarnaast blijkt uit studies dat materiaalstromen met name binnen de landbouw een probleem zijn.

Nederlandse inzet de komende periode

Nederlandse inzet zal er dan ook op gericht zijn om duidelijk te krijgen “voor welk probleem zou een materialen of grondstoffenbeleid nuttig kunnen zijn”?. Eventueel materialenbeleid zou meer moeten omvatten dan dematerialisatie (vermindering van materialenstroom) alleen. Minstens zo belangrijk zijn mogelijkheden om tot milieuvriendelijke materiaalsubstitutie en toename van hergebruik te komen.

Thematische strategie afvalpreventie en recycling

Doordat de milieu-eisen voor afvalverwerking tussen Lidstaten uiteenlopen, bestaan er onzekerheden en verstoringen in de markt. Hierdoor worden de potentiële innovatiemogelijkheden voor vermindering van milieudruk door afval niet optimaal benut. Bovendien belemmeren financiële barrières vaak innovaties die bijdragen aan minder milieubelastende afvalverwerking. Veel Lidstaten zetten economische instrumenten in om dit te

corrigeren, bijvoorbeeld stortheffingen. Er is echter onvoldoende samenwerking en harmonisatie. Tenslotte wordt het huidige Europese afvalbeleid gekenmerkt door een sectorale opzet, hetgeen ten koste gaat van de effectiviteit en efficiëntie van het beleid.

De Europese Commissie heeft het voornemen in het najaar 2005 een pakket voorstellen te presenteren dat, behalve een thematische strategie inzake afvalpreventie en afvalrecycling, een aantal wijzigingsvoorstellen voor afzonderlijke richtlijnen zal omvatten, met het oog op een sterkere integratie met onder andere de IPPC-richtlijn en het productenbeleid.

Nederlandse inzet de komende periode

Centraal doel in de voorstellen is de absolute ontkoppeling van economische groei en milieudruk door afval en hulpbronnen. Nederland onderschrijft dit. De Nederlandse inzet zal gebaseerd zijn op de volgende uitgangspunten:

- Vermindering van de totale milieudruk. Preventie en nuttige toepassing van afval kunnen daarbij middelen zijn, maar zijn geen doelen op zich. Om de vermindering van de totale milieudruk inzichtelijk te maken wordt uitgegaan worden van de levenscyclusbenadering.
- Marktverstoringen voorkomen door het creëren van een 'level playing field'.
- Om de milieudruk door afval en hulpbronnen te verminderen is afstemming met relevante andere beleidsterreinen gewenst, in het bijzonder duurzame energie, geïntegreerd productenbeleid, stoffenbeleid en beleid gericht op de preventie en beheersing van industriële emissies.

2.5 Dwarsdoorsnijdende thema's

Inleiding

Tot slot zijn er ook dossiers die zich niet op één specifiek milieuprobleem richten maar een hoger abstractie niveau kiezen (zoals de Duurzaamheidsstrategie), zich richten op vernieuwing van instrumentarium (zoals emissiehandel) of het stroomlijnen van informatie overdracht.

De Europese Unie zal dit jaar de Europese Duurzaamheidsstrategie moeten herzien. De ambitie van de duurzaamheidsstrategie is om een betere kwaliteit van leven te bereiken voor iedereen, voor hier en nu en elders op de wereld en voor de generaties die na ons komen. Uitgangspunt hierbij is dat economische groei, milieukwaliteit en sociale cohesie hand in hand kunnen gaan. Synergie tussen de pijlers van duurzaamheid is dus van belang. Duurzame ontwikkeling wordt als overkoepelend doel voor alle EU-beleid gesteld en de herziene duurzaamheidsstrategie zou dan ook leidende principes voor voor alle EU-beleid moeten gaan bevatten.

Nederland heeft de discussie in Europa geïnitieerd om nieuwe instrumenten in te zetten bij het bereiken van milieudoelstellingen, zoals emissiehandel. Voor Nederland is het van belang het instrument emissiehandel optimaal te kunnen benutten, met name in het bereiken van de reductie van broeikasgassen.

Daarnaast is de op handen zijnde herziening van de Milieuraapportageverplichtingen van belang in het streven te komen tot efficiënte en effectieve informatieoverdracht. Bovendien draagt het bij aan het Nederlandse streven tot betere regelgeving en vermindering van de lastendruk.

Bestaande verplichtingen worden gestroomlijnd en er is een apart voorstel van de Commissie om te komen tot een Europese infrastructuur voor het harmoniseren en het uitwisselen van geo-informatie.

SDS (Europese duurzaamheidsstrategie)

De Europese Duurzaamheidsstrategie is vastgesteld in 2001 tijdens de Europese Raad in Goteborg. Het bevat de principes van duurzame ontwikkeling en doelen en acties op een 6-tal prioritaire thema waaronder, klimaat, natuurlijke hulbronnen en biodiversiteit. In de voorbereiding van de Top van Johannesburg is aan de strategie een "externe dimensie" toegevoegd die aangeeft op welke wijze de Europese Unie kan en zal bijdragen aan een mondiale duurzame ontwikkeling.

Tijdens de top van Goteborg is tevens vastgesteld dat regeringsleiders tijdens de Voorjaarsraad politiek sturing geven aan de implementatie en voortgang van de Europese Duurzaamheidsstrategie.

De Commissie, onder verantwoordelijkheid van de Secretaris Generaal, zal dit jaar de Europese Duurzaamheidsstrategie (SDS) moeten herzien. Die herziening was oorspronkelijk eind vorig jaar voorzien. De Commissie is toen in juni een publieke consultatie gestart. De resultaten daarvan zijn door de Commissie in een paper gepresenteerd.

In haar Mededeling over de Mid Term Review van de Lissabonstrategie benadrukt de Commissie dat de Lissabonstrategie en de Europese Duurzaamheidsstrategie complementair zijn. Deze boodschap wordt ook steeds door Nederland benadrukt.

De Milieuraad heeft onder Nederlands voorzitterschap aangegeven welke inhoudelijke accenten wenselijk zijn bij de feitelijke herziening van de SDS, waaronder:

- bevorderen dat de EU-SDS daadwerkelijk een duurzaamheidsstrategie wordt, met een duidelijke benoeming van doelen en tijdsgebonden acties om die doelen te realiseren;
- versterken van de balans en synergie tussen de drie pijlers;
- versterken van het proces van integratie van milieu in andere beleidsvelden;
- externe dimensie van de SDS tot ontwikkeling brengen;
- versterken van de samenhang tussen de Europese Duurzaamheidsstrategie en de nationale Duurzaamheidsstrategie.

Politiek is tijdens de Voorjaarsraad vooral het belang van een snelle herziening benadrukt.

Onder Luxemburgs voorzitterschap is in juni een "Verklaring inzake de richtsnoeren voor duurzame ontwikkeling" aangenomen. De verklaring bevat een aantal doelstellingen en principes die de EU wil toepassen bij het nastreven van de doelstelling van duurzame ontwikkeling uit het EG-verdrag en vormt de basis voor de herziening van de EU-SDS, die de commissie naar verwachting in september of oktober 2005 zal uitbrengen..

Nederlandse inzet de komende periode

Voor Nederland is het van belang dat aan de onder Nederlands voorzitterschap geformuleerde uitgangspunten een concrete uitwerking wordt gegeven die vertaald wordt in concrete en tijdsgebonden maatregelen. De Europese Duurzaamheidsstrategie zal vooral actiegericht moeten zijn. Het alleen herbevestigen van ambities acht Nederland onvoldoende.

Het is belangrijk dat de complementariteit tussen de Lissabonstrategie en de Europese Duurzaamheidsstrategie benadrukt wordt. Het gedachtengoed van "Milieu als Kans" dat tijdens

de Voorjaarsraad is bevestigd zal een belangrijke basis moeten vormen voor het versterken van de synergy tussen de pijlers van de duurzaamheidsstrategie en de samenhang tussen de Lissabonstrategie en de Europese Duurzaamheidsstrategie moeten versterken. In de Europese Duurzaamheidsstrategie zouden daarom concrete maatregelen ter bevordering van Milieu als kans opgenomen moeten worden.

Mede in dat licht dient een tijdige en ambitieuze herziening van de Europese Duurzaamheidsstrategie benadrukt te worden. De nadruk zou daarbij moeten liggen op een impuls aan de realisatie van de doelstellingen op het gebied van duurzame ontwikkeling. De duurzaamheidsprincipes moeten onderdeel zijn van de strategie en niet als apart onderdeel geformuleerd worden.

Verbetering instrumentarium / ENAP (exploring new approaches in regulating industrial installations)

Sedert 1997 is Nederland doende met invoering van NO_x emissiehandel. Op 1 juni 2005 is emissiehandel van NO_x van start gegaan nadat op 1 januari 2005 met CO₂ emissiehandel is begonnen.

Een knelpunt is dat NO_x emissiehandel op dit moment op gespannen voet staat met sommige bepalingen van de IPPC richtlijn (integrated pollution and prevention control), terwijl we vanuit Nederland gebruik zouden willen maken van alle mogelijkheden die het instrument van emissiehandel biedt. Daarvoor moet straks de IPPC richtlijn ruimte gaan bieden. Ook de Commissie heeft onderkend dat nieuwe instrumenten nodig zijn om in 2010 de emissiedoelstellingen uit de NEC richtlijn te halen en zelfs verdergaande reducties na 2010. Emissiehandel is daarbij een van de opties. Om emissiehandel voor NO_x en CO₂ succesvol te maken zijn goed functionerende systemen van interne milieuzorg (environmental management systems –EMS) een minimum vereiste, zeker voor de grotere bedrijven. Dat betekent dat gecertificeerde systemen van EMS een rol moeten krijgen bij de vergunningverlening, niet alleen van emissiehandel, maar ook in het kader van de normale IPPC vergunningverlening. Daarnaast moet de IPPC straks de ruimte gaan bieden voor andere creatieve oplossingen.

Tijdens het ENAP project is duidelijk geworden dat in de EU vooralsnog onvoldoende belangstelling bestaat om voor de drie door Nederland aangedragen elementen tot aanpassing van de IPPC over te gaan, hoewel enkele lidstaten en de Commissie wel geïnteresseerd zijn. Sedert vorig jaar is het draagvlak (mede door de invoering van CO₂ emissiehandel) langzaam aan het groeien, maar zal het een proces van jaren zijn om de beoogde doelstellingen te realiseren.

Een onder Nederlands voorzitterschap georganiseerde conferentie over ENAP sloot goed aan op de beleidsintenties van de Commissie ten aanzien van de review van de IPPC richtlijn. In maart heeft de Commissie de beleidsvoornemens voor de komende anderhalf

jaar jaar gepubliceerd met een beleidsprogramma voor de review en daarna tot aanpassing van de IPPC langs vier hoofdlijnen:

- het verbinden van de vier programma's die de Commissie heeft opgezet voor lucht (CAFE), Bodem, Afval, en Water met de vergunningverlening en emissie-eisen aan IPPC installaties;
- het ontwikkelen van incentives om de milieuprestaties van IPPC installaties te verbeteren, met name door gebruik van subsidies, belastingen en andere marktinstrumenten;
- het bezien van mogelijkheden om de EU-wetgeving voor grote installaties te stroomlijnen, en interacties te onderzoeken van de IPPC richtlijn met emissiehandel voor NO_x en SO₂;
- informatie verzamelen om de gevolgen te bezien van de review van de IPPC richtlijn m.b.t. het wegnemen van onduidelijkheden in definities, scope en ondergrenzen van de richtlijn.

Voor de vier "richtingen" worden door de Commissie studies opgezet. Vanaf september 2005 zullen deze studies begeleid gaan worden door werkgroepen waarin de lidstaten kunnen deelnemen, en de lidstaten zullen deze werkgroepen gaan trekken. De studies moeten in mei-juni 2006 gereed zijn waarna de Commissie vóór eind 2006 met concrete voorstellen wil komen.

Nederlandse inzet de komende periode

Nederland streeft er naar de Commissie zoveel mogelijk te assisteren om het reviewproces tot een succes te maken en daarmee maximaal de vruchten te plukken van het ENAP project en de ervaringen met NO_x en CO₂ emissiehandel. Dit houdt in:

- samen met de Verenigd Koninkrijk het voortouw nemen in het ondersteunen en leiden van werkgroepen die de Commissie zal gaan instellen ten behoeve van de review;
- actief zoeken naar medestanders voorafgaand aan de start en tijdens het reviewproces van de IPPC, waarvoor met name de Scandinavische landen, Frankrijk en enkele nieuwe lidstaten in aanmerking komen;
- het verbinden/combineren van deze activiteiten in het kader van de IPPC review met preaccessie programma's in de nieuwe (kandidaat)lidstaten en het actief zoeken naar medestanders voor onze doelstellingen.

Herziening van de Europese Milieुरapportageverplichtingen

De Europese Milieureggeving kent een steeds groter wordende monitoring- en rapportageverplichting. Deze is neergelegd in de afzonderlijke richtlijnen, verordeningen

en besluiten. De Richtlijn Standaardisering heeft in 1991 reeds gepoogd hier enige stroomlijning en uniformering in aan te brengen. Dit is echter onvoldoende. Er zijn obsoleete verplichtingen en verplichtingen die onevenredig veel inspanning vergen om te beantwoorden aan het doel, namelijk komen tot zinvolle informatie en gegevens voor beleidsmakers en bestuurders.

De Europese Commissie heeft reeds enige jaren geleden het initiatief genomen om tot een stroomlijning te komen.

Inmiddels is een koppeling gelegd met een herziening van de monitoringverplichtingen. Op langere termijn zal het rapporteren overbodig worden, wanneer een gedeeld informatiesysteem voor Europa tot stand is gebracht. Hiertoe dient onder andere het richtlijnvoorstel INSPIRE. In afwachting daarvan kan echter al een stap worden gezet naar een stroomlijning van bestaande verplichtingen. De Commissie beziet thans of dit door aanpassing van regelgeving of door handreikingen voor implementatie het beste kan plaats vinden. Per beleidsterrein zal dit verschillend zijn.

De stroomlijning van rapportage- en monitoringverplichtingen past goed in het voorstel van de Commissie voor betere regelgeving, en sluit ook goed aan bij de Nederlandse wens tot vermindering van lastendruk.

Nederlandse inzet in de komende periode

Nederland is proactief reeds bezig te bekijken welke rapportageverplichtingen andere invulling behoeven, aangepast kunnen worden of zelfs geheel geschrapt. Dit gebeurt in het project Naar een (kosten)effectieve monitoring dat tezamen met RIVM en IPO wordt uitgevoerd. Resultaten hiervan worden gedeeld met de Commissie.

INSPIRE (INfrastructure for SPatial InfoRmation in Europe)

Stel: twee lidstaten willen een tunnel boren onder een grenswater (rivier of zee). Op basis van hun informatie gaan zij alletwee aan de slag vanaf hun eigen kant van het water. Doel is uiteraard bij elkaar uit te komen. En dan... blijkt dat als gevolg van niet overeenkomende informatiegrootheden de ene lidstaat 50 cm hoger of lager uitkomt dan de andere....

Deze onhandige situatie is niet geheel denkbeeldig. Zo'n situatie is niet voorgekomen tot op heden, en zal ook niet licht voorkomen omdat uiteraard de betreffende Lidstaten uitvoerig zullen overleggen met elkaar. Om dat uitvoerig overleg te vergemakkelijken, en om te voorkómen dat bovengeschetste situatie überhaupt zou kunnen voorkomen, is het belangrijk om geo-informatie uitwisselbaar en vergelijkbaar te maken.

INSPIRE is een initiatief van de Europese Commissie om te komen tot een Europese infrastructuur voor het harmoniseren en het uitwisselen van geo-informatie ten behoeve van het milieubeleid. Overheden, burgers en Europese instellingen krijgen toegang tot beter uitwisselbare (bestaande) milieu-informatie via een geo-portaal op Nederlands en Europees niveau.

Deze ontwikkeling sluit goed aan bij het streven naar uitwisseling en transparantie van overheidsgegevens, het ondersteunt de wens om tot het schrappen van rapportageverplichtingen, en sluit goed aan bij het lopende programma Stroomlijning Basisgegevens.

Nederlandse inzet in de komende periode

De Europese Commissie heeft het voorstel voor de richtlijn INSPIRE in juli 2004 gepubliceerd. Tijdens het Nederlandse voorzitterschap is behandeling begonnen en deze werd onder Luxemburgs Voorzitterschap voortgezet. Tijdens de laatste Milieuraad onder Luxemburgs Voorzitterschap is een politiek akkoord over het richtlijnvoorstel bereikt.

Nederland heeft tijdens de behandeling van het richtlijnvoorstel enkele kanttekeningen geplaatst. Zo vindt Nederland het belangrijk dat lidstaten goed betrokken worden bij de aanpassing (en eventuele uitbreiding van de werkingssfeer van de richtlijn). Een ander belangrijk punt voor Nederland is de relatie met andere richtlijnen. Nederland is van mening dat de regels die gelden voor het toegang verlenen tot en het delen van informatie geheel in lijn moet zijn met de Aarhus bepalingen (toegang tot milieu-informatie).

Tot slot is Nederland van mening dat de kosten en baten van het opzetten van een nieuwe gegevens infrastructuur en het beschikbaar maken van ruimtelijke gegevens in verhouding moeten zijn. In de tekst, waar tijdens de Milieuraad van juni 2005 een akkoord over bereikt is, zijn bovenstaande zaken naar teveredenheid van Nederland geregeld.